

MARTINSKÝ Evanjelik

2011/5-6

ROČNÍK 18

Rosu dajte, ó nebesá! Otcovia tak volali,
aby sa narodil Mesiáš, v modlitbách túžobne žiadali.
Rosu dajte, ó nebesá! I my dnes tak volajme!
Kristov čas, hľa, približuje sa, o milosť vrúcne Ho žiadajme!

JURAJ TRANOVSKÝ

Betlehem z Betlehemu (olivové drevo)

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická základná škola a Biblická škola v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí
radostné Vianoce 2011 a požehnaný nový rok 2012.

Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!
Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Keď začneš slúžiť tomu, kto nikoho nemá...

Keď sa ráno zobudíš s priáním
milovať Boha a s Bohom aj
bratov – v ten deň sú Vianoce.

Keď v sebe zbadáš vnútorný popud
podať ruku tomu, kto ňa urazil, toto
vnuknutie sú Vianoce.

Keď v kostole, doma, na pracovisku
ňa to núti zamyslieť sa nad tým, ako
sa správaš – k Bohu, k svojej rodine
a k iným, vtedy sú Vianoce.

Keď sa stretneš s človekom, ktorému
treba pomôcť, a ty to urobíš,
vtedy sú Vianoce.

Keď vychovávaš svoje deti, aby sa
vedeli zrieknuť zbytočných
a drahých hračiek, aby ste potom
mohli pomáhať tým, ktorí sú
v núdzi, tento váš postoj sú
Vianoce.

Keď začneš slúžiť tomu, kto nikoho
nemá, komu zmiera hlas a on nemá
už silu, vtedy sú Vianoce.

Keď si ochotný, darovať seba
samého Pánovi, ktorý trpí v ľuďoch
chudobných, opustených, chorých,
potom jasaj radosťou, lebo žiješ
Vianoce.

Z internetu

ČAKANIE

Vtedy žil v Jeruzaleme človek menom Simeon, muž spravodlivý a bohobojný, ktorý očakával útechu Izraela, a Duch Svätý bol v ňom; tomuto oznámil Duch Svätý, že neuvidí smrť skôr, ako by videl Pomazaného Pánovho. Vedený Duchom prišiel teda do chrámu; a keď rodičia priniesli dieťaťko Ježiša, aby vykonal (všetko) podľa obyčaje, predpísanej zákonom, vzal Ho aj on na ramená, chválil Boha a povedal: Teraz prepúšťaš, Pane, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji, lebo moje oči videli Tvoje spasenie, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých ľudí: ako svetlo, ktoré sa zjaví pohanom a oslávi Tvoj ľud izraelský.

L 2, 25-32

Milí bratia a sestry, milí čitatelia,

obdobie adventu a atmosféra Vianoc nám pripomínajú, že všetko má svoj čas. To to si iste s plnou vážnosťou uvedomoval aj Simeon, významná postava vianočného posolstva o dlho očakávanom spasiteľovi Ježišovi Kristovi. Čakanie je náročná etapa nášho života. Vyžaduje si to veľkú dávku trpezlivosti a pokory. Pre nás kresťanov aj prítomnosť Svätého Ducha, ktorý nás povoláva k nádeji, že to očakávanie bude mať správny koniec. A vianočné obdobie je plné očakávaní. Po rokoch som presvedčený, že aj ten vianočný stromček a darčeky sú akýmsi tréningom, prípravou na ten najväčší a najkrajší dar, Pána Ježiša Krista. Už v detstve sa to máme naučiť, lebo tá naša, ľudská prirodzenosť má opačnú tendenciu. Pamätám si, ako sme so starším bratom Marošom prehľadávali skrine aj niekoľko týždňov pred Vianocami. Ale pamätám si aj na ten trpký pocit, keď sme prišli o ten moment prekvapenia, o to naplnenie túžob a čakaní, lebo sme si pod stromčekom našli detské pištole, s ktorými sme sa už tri týždne potajomky hrali.

Mám vážne obavy, či sme pripravení čakať na Krista aj vtedy, ak nám ho niekto neponúkne hneď a najlepšie do 48 hodín. A to priamo do domu so servisným technikom a zaškolením zdarma. Odvykli sme si čakať, čakať na všetko, aj na veci viery. Ale práve veci viery potrebujú svoj čas. Inak ovocie, ktoré zjeme, bude mať trpkú príchuť. Asi tak ako aj dnešná ekonomická kríza. Nepochopili sme, že aj komfort má svoj čas, a prejedli sme si ho skôr, než mal prirodzene prísť.

Musíme sa znovu učiť čakať. Učiť sa trpezlivosti a pokore pred vecami, do ktorých nás Pán Boh povoláva. Aj vtedy, ak to bude trvať až príliš dlho. V jednej mládežníckej piesni spievame: Simeon čakal na Krista, čakal až do šedin, s radosťou dnes na nás čaká sám On, sám Boží Syn. Toto obojstranné čakanie má krásnu perspektívu. A nebojte sa, milí moji, lebo raz sa naplní a potom aj naše oči uzrú Božie spasenie.

Dovoľte, aby sme vám v mene vedenia cirkevného zboru a redakčnej rady Martinškého evanjelika zaželeli požehnané očakávanie na príchod Božieho syna a pokojné vianočné sviatky.

MILAN KUBÍK,
ZBOROVÝ FARÁR

Narodil sa vám dnes Spasiteľ,
ktorý je Kristus Pán.
Vstúpte do galérie vianočných postáv
a čítajte o Simeonovi a Anne

Simeon

Pôvod Simeona (L 2, 25–26)

Keď sa Ježiš narodil, v Jeruzaleme žil „človek menom Simeon, muž spravodlivý a bohobojný, ktorý očakával útechu Izraela a Duch Svätý bol v ňom“. Podľa tradície bol synom chýrneho rabína Hillela z 20. rokov pred Kristom a otcom významného učiteľa Zákona, rabína, profesora jeruzalemskej vysokej školy teologickej, vychovávateľa Saula – Pavla, známeho pod menom Gamaliel. Po takomto pôvode, súdi sa, že bol kňazom. Ale to všetko je problematické. Pravdepodobnejšie je, že bol svetským človekom, ale spravodlivým v zmysle teokratickom, bohobojným Izraelitom.

Duchom Svätým vedený, očakával útechu Izraela. Lukáš mohol napísať „Mesiáša“, ale nie bez príčiny volil výraz „útechu Izraela“. V ňom je zhrnuté to prorocké, čím neskorší proroci tešievali ľud a v čom sa ozývajú Izaiášove slová: „Potešujte, potešujte môj ľud“ (Iz 40, 1). Tešil sa aj on, dúfal, že podľa svojho mena Simeon bude „vypočutý“. Dúfal, že sa splní aj pri jeho už vysokom veku (podľa apokryfov mal 113 rokov), keď mu „oznámil Duch Svätý, že neuvidí smrť skôr, ako by videl Pomazaného Pánovho“, teda Mesiáša. Jemu nie anjel, ako Zachariášovi vo videní, ale Duch Svätý vnútorným zjavením, vnuknutím, dal nádej, že uvidí Mesiáša. Možno, že aj zvest pastierov z Betlehema sa mu už až do Jeruzalema dostala do uší, avšak on má nielen počuť o Mesiášovi, ale Ho aj vidieť. Aj k tomu mu dopomohol Duch Svätý.

Zaujímavý je údaj, že k presvedčeniu, že nezomrie prv, než uvidí Mesiáša, prišiel podľa apokryfu, keď čítal 7. kapi-

tolu svojho obľúbeného proroka Izaiáša o narodení Mesiáša z panny, pohoršil sa, a preto Duch Boží mu zjavil, že nezomrie dotiaľ, dokiaľ sa to nestane. Podľa toho z chýru betlehenských pastierov sa dozvedel, že panna už porodila, kedy porodila, a tak na 40. deň šiel do chrámu, keď prichádzali rodičia obetovať Ho Hospodinovi.

Chválospev v chráme (L 2, 27–32)

Vedený Božím duchom dňa 2. februára prišiel do Jeruzalemského chrámu, keď nazaretskí rodičia doniesli betlehenské dieťa, aby ho oddali na službu Bohu. Šiel Ho privítať ako pastieri. Urobil to tak, že po obrade obetovania vzal Ježiša na ramená. Pre tento akt východná cirkev pomenovala Simeona „Theodososom“, v slovenčine „Boha prijímajúcim“.

Pri akte chválil Boha krátkym, dojímavým chválospevom:

„Teraz prepúšťaš, Pane, svojho služobníka, podľa slova svojho v pokoji“.

Podľa spomenutého sľubu, že neuzmie smrť prv, akoby videl Pomazaného, teda Mesiáša Pánovho, keď Ho teraz uvidel, uvedomuje si, že ho Pán prepúšťa zo života. Velebí preto Boha:

„Lebo moje oči videli Tvoje spasenie, ktoré si pripravil pred tvárou všetkých ľudí:

ako svetlo, ktoré sa zjaví pohanom, a oslávi Tvoj ľud izraelský“.

Chválospev podobný, ako bol Zachariášov – poznamenal môj synak.

Nie celkom, syn môj. Keď ich zrovnáme, vidíme, že Simeon rozširuje Zachariášove myšlienky. Pán života i smrti ho

Giotta di Bondone. Simeon a Anna s narodeným Ježišom v Jeruzalemskom chráme

už povoláva k sebe, ale prv, akoby ozve-
nou Izaiášovi (Iz 49, 6), vydáva svedec-
tvo, že v Mesiášovi vzišlo svetlo nielen ži-
dom, ale aj pohanom. Aj keď vyšlo
v Izraeli, ale nezostane len tam, presvie-
ti šíri svet a vráti sa so slávou k svojmu
prameňu (Iz 8, 14).

Smutné proroctvo (L 2, 33–35)

Ako sa u Zachariáša ozývalo srdce ná-
rodovca a otca, tak u Simeona po
chválospeve Boha sa ozýva slovo dobro-
rečiace, ale aj smutné k matke Márii. Po-
vedal jej: „Ajhľa, Tento je položený na
pád a na povstanie mnohým v Izraeli
a na znamenie, ktorému budú odporo-
vať.“ Smutné proroctvo.

Syn sa spýtal: Prečo smutné a prečo
ho adresoval len Márii a nie aj Jozefovi?

Simeon, ako prorok, predvídal, že Jo-
zef sa nedožije Ježišovo vystúpenia.
Ako skúsený stavec a znateľ biedy, hrieš-
nosti ľudí, tiež duchovného a mravného
úpadku Izraela v príchode Mesiáša vidí
nielen jas neba, ale aj tmu zeme a tmu
ľudských hriešnych srdiec. Tma bude od-
pierať svetlu. Svetlo sa bude ťažko boríť
s tmou, a to aj v dušiach ľudí, aj medzi
ľuďmi, v rodinách, zástupoch, v popred-
ných vodcoch nastanú roztržky, áno, krá-
ľovstvo Mesiáša bude sa prebíjať len ťaž-
kými bojmi, cez kríž k osláveniu.

Ozaj prorocké slová, splnili sa skoro,
už pri vraždení betlehenských dietok,

pri úteku do Egypta, pri raste a vystúpení Ježiša, pri nepochopení Ho rodinou, učeníkmi, národom, pri hádkach s farizejmi a zákonníkmi. Všade, všade, až po kríž. Mnohí mu budú odporovať, ako odporovali Izaiášovi. Odporovať jej Synovi, ktorému prototypom bol Jeremiáš. To budú tie boľavé meče od kolisky až po hrob.

Židia čakali silného, mocného Mesiaša, ktorý aj násilím vráti Dávidove časy, mali nábožensko-politické ideály, zabudli na Izaiášovho trpiaceho služobníka, ale Izaiášov pilný čitateľ Simeon nezabudol. Pravda, budú aj takí, ktorí pôjdu za Ježišom. Povstanú z temna hriechov ako Samaritánka, cudzoložnica atď. Prijmú Ho za Mesiaša, ale mnohí Ho budú križovať, posmievať sa Mu. Také je riadenie Božie. A protivníci uderia sa o uholný kameň, padnú. Mesiašovým pôsobením zjaví sa zmýšľanie srdca, ako oznamoval Dávid, Izaiáš a potom dotvrdil aj sám Ježiš (Ž 118, 22; Iz 28, 16; 53, L 1, 51–52; Mt 21, 44; atď.).

Pochmúrna, ale správna perspektíva. Uvidíme ju pri Ježišovom profile. Pochmúrna aj pre matku Máriu. Ved špeciálne pre ňu platilo: „Aj tebe prenikne dušu meč.“ Meč nielen tu v chráme, keď jej hovorí toto smutné proroctvo, ale v celom živote, keď odide z domu nepochopený, keď stratí syna pre službu Bohu a ľuďom. Prenikne ju meč nielen zo siedmich slov na kríži pre „sedmobolestnú“, ale aj pre matku ťažko pochopiteľný postoj Ježiša k rodine.

Syn sa spýtal: Či musel Simeon naraziť aj na túto smutnú strunu, keď anjel betlehenským pastierom zvestoval iba radosť?

Áno, Simeon stál už nad hrobom a bol pravým prorokom. Nemohol byť ľžiprorokom a poloprorokom pri vnuknutí Božieho Ducha, nemohol hlásať

polopравdy. Ako v rozhladenosti rozšíril Zachariášov chválospev aj na pohan-skú tmú a na hriechy ľudí, tak aj tu doplňuje radosť žalosťou. Práve v svetle Mesiašovom nemohol nehovoriť o tme, o žalosti, nemohol ostať ani ľahostajným, nebyť výstrahou, že teraz nadišla chvíľa, keď sa každý žid musí rozhodovať, či prijme Ježiša za Mesiaša alebo nie. Keď každý musí odpovedať na svetlo, či je za svetlo alebo za tmú. Musí sa rozhodnúť, či už prišiel Mesiaš, alebo Ho čakať ďalej.

Tak aj teba, syn môj, aj každého človeka presvieti.

Smrť Simeona

Syn môj, pozri sa na tento ďalší obraz galérie. V Simeonovi vidíš starca, nielen vekom zošlého, ale aj pohľadu zlomeného a nad hrobom nachýleného. Podľa jednej tradície zomrel síce o niekoľko dní, ale podľa inej žil ešte dlho. Stal sa nástupcom zabitého Zachariáša, a tak zomrel až tri dni po zvrátení reči Gamaliela, povedanej vo veľrade na obranu apoštolov. Posledné je nemožné. Lebo reč odznela až po 33. roku po narodení Krista a Simeon pri svojej zošlosti nemohol tak dlho žiť. A aj podľa chválospevu Boh ho už vtedy prepúšťal zo života, keď uvidel Pomazaného Pánovho. Tu máme klasický príklad, ako si proti reči tradícia najmä v rôznych apokryfických knihách.

Zomrel, ale jeho labutia pieseň stále oživuje jeho pamiatku, keď sa v našich kostoloch na sviatok Hromnic spieva krásna pieseň: „Prepusť, prepust' ma, môj Pane“, keď sa pri pohreboch stále ozýva: „Teraz prepúšťaš, Pane, svojho služobníka v pokoji“.

Zomrel. Smrť jeho bola ako smrť Mojžišova. „Mojžiš zďaleka videl zaslúbenú zem, Simeonovi bolo dané, že zďaleka mohol pozdraviť nebeské kráľovstvo“ (Chest. 3).

Anna

Pôvod (L 2, 36a)

Hneď vedľa Simeonovho profilu vidíme v rozmeroch menší a charakteristikou skromnejší obraz Anny. Aký je život a jeho rozličné profily! Mení sa tvárnosť, rozliční sú ľudia. Aj postavy v rade Božej ekonómie sa menia. Jednotlivec i kolektív, poprední i pospolití, kňazi i svetskí mužovia i ženy, starí i mladí. Po prorokovi Simeonovi, ajhľa, skromná prorokynia Anna.

Syn pripomína: Nespomínajú sa v Biblii dve Anny? Matka proroka Samuela v Starej zmluve a táto v Novej zmluve.

Áno, syn môj. V kanonických knihách je to tak. Ale tradícia spomína ešte aj tretiu Annu – matku Márie, Ježišovu starú matku.

Naša Anna žila v Jeruzaleme ako Simeon. Bola taktiež pokročilá vekom, dcéra Fanuelova, z kmeňa Ašer. Zaujímavé, že to Lukáš tak presne zisťuje. Ozaj prečo? Len z historickej záľuby, keď je on prvým historikom? Nemyslím. Mal na to akiste aj iné, a to vážne dôvody. Tými suchými menami a ich významom chcel čitateľa na niečo upozorniť.

Bola dcérou Fanuelovou, ktorého meno upomína na starodávnu obec a miesto Fanuel, kde sa zjavil Boh Jákobovi, a preto nazvali miesto „Božia tvár“ (1M 32, 30). Tak sa menoval aj otec Anny. Jeho rodičia si želali, aby ich dieťa bolo pobožné a v pokore i v zápase modlitieb vypočuté, aby uvidelo Božiu tvár, preto ho pomenoval Fanuelom.

Zbožný otec Fanuel iste zbožne vychovával aj svoju dcéru Annu. Nebolo by to zvláštne v tých časoch, keby neboli bývali z kmeňa Ašer. Tento kmeň totiž patrila niekedy, keď uvádzali do života sviatosť Paschy, medzi najzbožnejšie kmene a rody, ale potom, keď sa osadil na pobreží mora a obýval úrodné pobrežia Palestíny, zbohatol a blízko pohanskej

a obchodnej provincie, podľa Jákobovho prorocstva, odpadol od Hospodina (1M 49, 20). Z kmeňa Ašer zostal ako vzácny pozostatok, výrastok, zbožný Fanuel a jeho dcéra Anna. Takáto zbožnosť v tomto rode bola veľmi vzácna. Aj Fanuel bol známy a vážený. Preto Lukáš zachováva jeho meno, aby aj nám bolo známe a ctené.

Spôsob života (L 2, 36b–37)

Pozoruhodné je, že sa nespomína meno mužovo. Prečo? „Anna bola pokročilá vekom a žila s mužom sedem rokov od svojho panenstva; bola to vdova asi 84-ročná, ktorá nevychádzala z chrámu, pôstom a modlitbami slúžiac Bohu vo dne v noci.“

Jej muž sa síce spomína, ale menom nie. Keď Lukáš vyzdvihol meno otcovo Fanuel pre jeho vzácnosť, či nevynechal meno mužovo pre jeho nevzácnosť? Nespomínajú sa ani deti, akiste boli bezdetní. Anna nezúfala. Našla si dobe primeraný ideál života. Keď aj vyše 50 rokov bola vdovou, nie závideniahodného stavu, keď aj nemala deti, našla si pole činnosti. Činnosťou miernila ziaľ i opustenosť. Bola toho potrebná, lebo vdovstvo vtedy bolo ešte polutovaniahodnejším stavom než dnes. Veď už ako žena bola ponížená, tobôž ako vdova opustená. Jakub nie bez odôvodnenia jadro náboženstva vidí v dokazovaní súcitu, milosrdenstva, v službe lásky a vyzdvihuje najmä pomoc vdovám a sirotám v ich opustenosti (Jk 1, 27).

Tešila sa s Bohom, slúžila v chráme, keď v tých časoch chrám bol doslova skutočným Božím domom, lebo bol symbolizovaný prítomnosťou truhly Zmluvy. Modlila sa ako osoba, ktorej modlitba bola ozaj živým rozhovorom s Bohom. Nebolo to mŕtve odriekanie úst, bez srdca. Popri modlitbe sa postila, keď pôst

bol niečo iné než dnes v jeho zvrátenej mechanickej forme, ale znakom smútku, sebazaprenia a obetovania sa Bohu. Dokazovala ešte aj tretie, čo bolo významné v židovskej zbožnosti. Kona-la službu dobročinnosti. Tak robila vo dne, v noci, keď ako starena nemohla prespať už celú noc (Moderson). Nevy-chádzala z chrámu, čo môže byť síce bežným vyjadrením, ako to aj dnes po-vieme, ale je pravdepodobné, že tu zna-mená viacej. Bolo možné, že tam v chráme mali zvláštne malé prístrešia, kde sa zdržiavali kňazi, levítia a rozliční pomocníci. Zaiste aj zbožná starena pomáhala, čistila a robila jej primerané práce.

Lukáš vyzdvihuje, že bola aj proro-kyňou. Vyzdvihuje ju preto, lebo ľud ju považoval za prorokyňu. Aké zdanlivé protirečenie. Doba hľadela na ňu ako na ženu, ešte aj v chráme ju ponižova-la zvláštnym oddelením, sedávala tam dakde v kútiku, a predsa bola proro-kyňou. Boh lásky v poniženosti ju po-výšil, dal dar prorocstva. Splnilo sa na nej Jóelovo prorocstvo, že aj dcéry budú prorokovať. Obsah i rozsah jej proroko-vania je nám neznámy. Ale iste nebol bez prorocstva o Mesiášovi. A to podľa jej stavu opustenosti, služby, tiež v svetle Izaiáša a ako Simeon, aj ona ča-kala útechu Izraela.

Chválospev za Mesiáša (L 2, 38)

Ako Simeon, aj ona Božím vnuknutím prišla do chrámu na 40. deň po narode-ní Mesiáša, „pristúpila k nim v tú istú hodinu a chválila Boha“. Prorocvo jej krásneho mena i jej slabého ženského hlasu sa splnilo. Jej otec Fanuel videl tvár Boha, ona uvidela tvár Božieho Sy-na. Radosťou preplnené srdce prepuklo v chválospev. Pri chvále Boha si možno z dejín národa spomenula na Máriu, sestru Áronovu, tiež prorokyňu, ktorá po oslobodení z Egypta povzbudzovala že-

ny: „Spievajte Hospodinovi, lebo sa veľmi preslávil“ (2M 15, 21). Podľa svojho me-na si možno spomenula aj na Annu, matku proroka Samuela, ktorá sa tiež v bezdetnosti modlila k Hospodinovi a plakala. Obe sa rozveselili, keď im Ho-spodin splnil túžbu. Rozveselila sa aj ona, že splnil vykúpenie Izraela, poslal svojho Syna.

Po chválospeve rozpráva o Ňom všet-kým, ktorí očakávali ono vykúpenie. Stala sa prvou ženskou, laickou misio-nárkou. Viac o nej nevieme, ale je mož-né, že apoštol Pavol práve jej profilu dáva ozvenu, keď roku 58 napísal Ti-moteovi: „Vdovy, ktoré sú skutočné vdovy, maj v úcte! Skutočná a osamelá vdova vložila svoju nádej v Boha a dňom-nocou zotráva v modlitbách a prosbách“ (1Tim 5, 3–5).

V našej veľkej galérii profilov javí sa Anna ako skromná, malá hviezdička, ktorá síce slabo, ale predsa svieti. A keď aj málo svetla podáva o sebe, predsa rozmnožuje svit hviezd rozličnej veľkos-ti a svetla. Ako prorokyňa cítila, že zve-lebený Syn Boží bude zástancom a záchrancom aj vdov: najskej zarmú-tenej, perejskej zhrbenej, jeruzalemskej obetavej, záchrancom padlých žien, Sa-maritánky, hriešnice, cudzoložnice a nadovšetko veľkodušným povýšiteľom žien na úroveň mužov.

Tak ju vidíte vy slovenské evanjelické vdovy a Anny? Zdedili ste jej osud? Zde-dili meno? Krásne meno, aj u nás rozši-rené. Či si uvedomujete, že vaše meno Anna je skratkou mena „Johanna“ – vlastne Jana, a tak znamená „Božou mi-losfou obdarenú, milostnú“? Chcete byť aj vy takými? Pamätajte na seba, zves-tujte aj vy Mesiáša Ježiša, aby vás neza-hanbili pohanskí mudrci.

ÚRYVOK

DR. SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ:

GALÉRIA POSTÁV NOVEJ ZMLUVY

(HISTORICKO-PSYCHOLOGICKÁ TRILÓGIA).

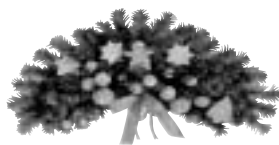
LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ : TRANOSCIOUS, 2010

Náš cieľ

Na konci cesty nie je cesta,
ale cieľ.
Na konci zimy nie je zima,
ale jar.
Na konci noci nie je noc,
ale svitanie.
Na konci adventu nie advent,
ale narodenie Pána.
Na konci smrti nie je smrť,
ale život.

Žijeme v zhone a nespokojnosti,
čím viac máme,
tým viac by sme chceli...
Kvôli tomu zhonu
človek často ani nevie,
kam by chcel dôjsť,
nemá jasný cieľ –
potľka sa iba tam a sem...

Vianoce – zvesť narodenia Pána –
nám každý rok ukazujú
a zase pripomínajú,
že naša cesta – adventom i životom –
má cieľ jasný:
všetci ľudia povolaní sú
stať sa deťmi Božími,
aby žili naplnený život,
aby žili v Božej prítomnosti.

Podľa J. Koláčka

Vianočný pozdrav
(aj čitateľom Martinského evanjelika)
zaznel na adventnom stretnutí
Štefánikovej spoločnosti v Košiciach

Popelka nazaretská

Václav Renč

Kapitola VII

Kráčelo jaro Nazaretem.
 Učilo ptáky zpívat dětem –
 a v srdcích probouzelo žal.
 Proč, proč je smutno v Nazaretě?
 Proč je tak smutno v celém světě?
 Že mor i v kvítí hořkne dál.

Těž v tesařově domku chudém
 stýská si panna nad osudem,
 ježž vysloužil si bedňný lid.
 Vší silou duše své i těla
 ta dívka pokorná by chtěla
 na Králi spásu vymodlit.

A hle, vtom před ní znenadání
 se jako tichý plamen sklání
 zářivý jinoch neznámý.
 Kdo je ten krásný? Anděl Páně.
 Na prsou kříží bílé dlaně.
 Co dívce nyní oznámí?

„Buď zdráva, Boží lásky plná!“
 Domem se jako světlá vlna
 rozlije neslýchaný hlas.
 „Pán s tebou, květe liliový!“
 A jinoch tajemnými slovy
 zvěstuje Panně Boží vzkaz.

– Dechnutím Krále Hospodina
 květ liliový počne Syna.
 A staniž se tak ještě dnes!
 Ač Král, Duch Boží, svatá Panno,
 vyčkává na tvé ne či ano.
 Svobodně vol a odpověz...

Gloria

Karel Kryl

Je noc, v ktorej nezpívajú andeľu chór
 a nevidieť viac kov s príchutí slanou,
 pláč na písku ulpívajú u paty hor
 a vánoční svíce dnes na hrobech planou,
 Gloria neznie, tlmí mudrci v krytech a Herodes bdí,
 Gloria neznie, jsou střepiny v bytech u rozbitých zdí.

Vše zalito svitem, i neony měst,
 tři vteřiny ticha, v nichž umlkly zbraně,
 svět pohrdl citem a táže se hvězd,
 proč proroctví lichá jsou podobna hraně,
 Gloria neznie, teď zpívají hlavně žalm „Chtíc, aby lkal“,
 Gloria neznie vzdor hvězdě, jež slavně plá nad hřbety skal.

Je tichá Noc svatá, v níž nepadá sníh
 a šílenec Svět řekou bláta se brodí,
 je slepý a hmatá po ořízkách knih,
 snad po stovkách let znova Kristus se zrodí,
 Gloria zazní a přeroste tráva přes písčiny vír,
 Gloria zazní, buď na nebi sláva a na Zemi mír.

Bojím sa, že zabudneme na básnika

Bojím sa, že zabudneme na jeho odkaz. Na jeho fundamentálne postoje a myšlienky precízne vy-skladané zo slov, čo vytvárali odkazy. Sú podobné zvieratám kresleným uhlom na steny jaskyne Altamíry. Odkazy o dobe, čo bola. Odkazy o dobe, z ktorej pochádzame my – ešte stále živí. A tým, čo nosíme v sebe, ovplyvňujeme budúcnosť, ktorú on pomenoval. Preto sa budúcnosť ešte stále po-náša na nás a na tie obrazy maľované slovami.

Poézia nie sú len rýmy na konci riadku. Poézia je myšlienka odovzdaná v pocitoch. Ak vie bás-nik svoje city preniesť na čitateľa – je to umelec. Ak dokáže sto rokov po svojej smrti zanechať odk-az o tom, čo cítil a čím žil on a jeho rovesníci – je to klenot.

Klenoty by mali byť vážené a chránené. Ja sa o jeden takýto klenot bojím. Bojím sa o Karla Kry-la. Nie o neho, ani o jeho meno. Ale o jeho odkaz. Pretože on je našim Van Goghom. Odrezal si miesto ucha krajinu, ktorú miloval. Či bol jej súčasťou alebo jej vyhnancom, bol stále s ňou. Jeho tvorba smerovala domov. Povzbudzoval a posilňoval ľudí v tom, aby videli boľavú realitu. Podával ju na papierových táckach s teplým pivom, aby budil aj nezobudených.

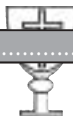
Jeho poetika boľí, lebo odhaľuje. Pomenúva obrazmi, v ktorých sa nachádzame malí a slabí. Tým burcuje. Sám tušil, že jeho poslanie je v tom, že uprostred skazy musí „hluchým vyprávať, čo pí-seň znamená, a slepým, čo jsou křídla labutí“.

Chápal realitu, napriek tomu vedel, že ľudia jeho tvorbu potrebujú, aby vytrvali. Aby nezabudli. Aby cítili to, s čím bol pobrataný. So slobodou a spravodlivosťou. Nezabudnime.

My všetci môžeme mať jeho silu. Silu nezmierniť sa. Bojovať.

ŠTVRTOK 17. NOVEMBRA 2011

[HTTP://NATALIABLOHOVA.BLOG.SME.SK/C/228115/BOJIM-SA-ZE-ZABUDNEME-NA-BASNIKA.HTML](http://nataliablohova.blog.sme.sk/c/228115/BOJIM-SA-ZE-ZABUDNEME-NA-BASNIKA.HTML)

Prekonaná pochybnosť

(Mt 11,2-6)

Milí bratia a sestry, milí čitatelia,

hovorí o pochybnostiach sa dá rôzne. Existujú odborné prednášky a štúdie, ktoré opisujú ten nepríjemný stav človeka, ktorý stratil pevnú pôdu pod nohami. Stratil istotu. Dokonca je aj filozofická škola, ktorá ako hlavný nástroj svojho bádania používa pochybnosť, popieranie a neistotu. Tento smer sa volá skepticizmus. Pre nás kresťanov je pochybnosť oveľa dôležitejšia, podstatnejšia téma, než aby sme sa jej dotýkali len tak nezaujate, formálne a akademicky. Pochybnosť – zneistenie – to je moment, keď sa začína vážny zápas o našu vieru.

Istý kresťanský mysliteľ povedal: Viera, ktorá nepochybuje, je mŕtvou vierou. Nepochybné je to myšlienka, za ktorou stojí životná múdrosť, skúsenosť a pokora.

Pred časom som sa rozprával s bývalou členkou evanjelickej cirkvi, ktorá vyjadrila pochybnosti o tom, či sa v tomto našom spoločenstve dá nájsť živý Boh, pretože sme podľahli akémusi bohu náboženstva. Zatvorili sme Ducha do liturgie a medzi múry kostola si ho nevpustíme, nedejú sa tu zázraky uzdravenia, ani hovorenia jazykmi a že sme sa načisto vzdialili od pravej apoštolskej cirkvi, že kážeme z papiera a nie z ducha... a nepomohlo ani to, keď som jej trepezlivo predstavil dlhý výpočet Božích dobrodení, uzdravení duše aj tela, nečakaných zábleskov Božej pomoci a požehnaní, ktoré presahujú naše očakávania a modlitby i naše túžby. Viete, dá sa nad tým všetkým kynnúť rukou a ísť ďalej, ale uvedomil som si aj to, koľko pokušenia je v týchto slovách. Pokušenie vždy prináša pochybnosť. Spomeňme si len na pokušenie Pána Ježiša Krista na púšti. Čo sa snažil diabol dokázať, o čo mu išlo, keď Ježišovi hovorí, ak si Syn Boží..., tak urob z týchto kameňov chleby, alebo skoč z tohto chrámu, veď je napísané, že fa anjeli zachytia (Mt 4, 1nn)? Chce, aby Ježiš Kristus začal pochybovať o Božej moci, chce ho zneistiť, chce ho „dostať“.

Veľkou skúškou viery prechádzal aj Ján Krstiteľ, známa adventná postava. V jeho slovách „či si ty ten, čo mal prísť, a či iného čakať“, citíme záchvev jeho viery. Sú to slová mimoriadne prekvapivé, pretože by sme to od Jána, o ktorom práve Ježiš Kristus povedal, že sa nenarodil zo ženy väčší, ako je Ján, nečakali. Nebol Ján predsa ten, o ktorom Boh rozhodol dávno predtým, ako sa narodil, pretože on príde v duchu Eliášovom? Alebo nebol to predsa ten Ján, ktorý ukázal na Krista a povedal snáď najkrajšiu výpoveď človeka o Ježišovi: Ajhľa baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta...? A napokon, či sa práve tomuto Jánovi nedostalo tej milosti pokrstiť toho Krista, o ktorom má teraz pochybnosti?

Áno, Ján bol veľký človek. Ale aj on podliehal skúškam svojej viery, aj on zápasil s pochybnosťami. Aj on potreboval Božie uistenie. Aj on potreboval prekonať pochybnosti o sebe, o svojej úlohe, o mesiášovi, ktorému mal pripraviť cestu. My nevieme, prečo Ján stráca istotu. Môžeme sa len domnievať, špekulovať. Možno to bola práve situácia, do ktorej sa dostal, ako tento pripravovateľ cesty Pánovej. Dostal sa do väzenia, keď volal k pokániu Herodesa. Možno si kládol otázku: Prečo ma nevyslobodí, ak je Mesiáš? Nečítal Ježiš pri svojom vystúpení práve slová proroka Izaiáša: Duch Pánov nado mnou, lebo ma pomazal zvestovať evanjelium chudobným a hlásať zajatým prepustenie? Ak je Mesiáš, prečo som stále tu, vo väzení? Možno sa Ján rozpomätal na slová, v ktorých hovoril o svojom ponížení, aby Kristus mohol rásť. Či až po takúto mieru má siahať toto

moje umenšenie? Určite v srdci Jána Krstiteľa bolo mnoho otázok, ale v jednej si potreboval byť absolútne istý. O svojom spasiteľovi. Ak si ty ten, čo mal prísť, tak všetko, aj toto utrpenie aj poníženie, dokonca aj moja smrť majú zmysel.

Neraz takými to pochybnosťami prechádzame aj my sami. Prichádzajú pri ťažkostiach, chorobách a utrpení. Najmä vtedy, keď odpoveď neprichádza hneď, alebo prichádza úplne iná. Možno si kladieme otázky o našom krste. Bol skutočný, autentický, pravý, keď mi to moja viera nedokázala povedať? Alebo pri Večeri Pánovej. Sú mi skutočne odpustené všetky hriechy? Je skutočne Kristus prítomný? Možno aj preto niekoľkokrát v liturgii zaznieva uistenie o odpúšťajúcej Božej milosti, ktorá presahuje naše pokánie niekoľkonásobne. Nedelu čo nedelu si hovoríme o istote Božej prítomnosti, lásky a pomoci. Ale čo ak to tak nie je, áno, dvakrát to fungovalo, ale nebola to náhoda? Nie je moja viera autosugescia, historická nutnosť, akási vrodená chyba spoločnosti, ktorá už nevie akosi neveriť? Toto sú pochybnosti.

Ale pochybnosti môžu byť pre nás aj dobrým znamením, že naša viera je živá. Istý kolega mi povedal: Začal som pochybovať o viere, až keď som ju zobral vážne. Veď cez takéto pochybnosti prechádzali k pevnej viere mnohé biblické osobnosti. Abrahám a jeho manželka Sára, Mojžiš, Jób, Jonáš, Tomáš, Peter i Ján Krstiteľ.

Na záver by som chcel uviesť, ako v pochybnostiach obstáť.

1. Účinným nástrojom je *modlitba*. V nej môžeme povedať Bohu a svojom pochybovaní.

2. *Čítať Bibliu* – je to kniha veľkých zaslúbení a uistení o Božej prítomnosti. Je to najosvedčenejšia učebnica, ako zdolať pochybnosť.

3. *Mať spoločenstvo*, ktoré mi pomáha nad pochybnosťami víťaziť. Nedávno na stretnutí mládeže sa mi jeden chlapec zdôveril so svojimi ťažkosťami. Bol som šťastný, keď som ho potom našiel v kruhu iných troch mládežníkov, ktorí sa s ním modlili.

Určite ako spoločenstvo máme aj svoje nedostatky, neduhy, pochybnosti, zápasy, choroby, ale aj do nich zaznieva ten istý hlas ako kedysi Jánovi do väzenia: slepi vidia, chromí chodia, malomocní sa čistia, hluchí čujú, mŕtvi vstávajú a chudobným sa zvestuje evanjelium. Blahoslavený, kto by sa nepohoršil na mne. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Hviezdoslavova viera vo svojej podstate má ráz priamo ľudový. Nie je to pochybnami a krízami vybojovaný názor a po búrkach bezpečný prístav a istota mysliteľa, ale skôr potreba človeka z ľudu, opretá o spomienky na matku a domov, na dôverčivé detstvo a mladosť, uchované prvé základy a prvky náboženské v mladistvej veriacej duši, na ktorých spočíva kúzo spomienky a cit solidarity s rodičmi i domácou tradíciou.

FRANTIŠEK VOTRUBA

Tedy Hviezdoslavova žilopevná, osobná živá viera, otužená veruže i mocnými otrasmí duše i bojom životným, je len taká potreba „človeka z ľudu“, a nie vybojovaný názor a po búrkach bezpečný prístav a istota mysliteľa, muža vzdelaného, inteligentného alebo najviac ak len „kúzo spomienky“ a „ho1d rodinnej tradícií“? To znie cele moderne, asi tak, ako v obecnom živote takito „vzdelaní“ dopúšťajú, že áno viera je dobrá pre prostý ľud, ale pre osvietených nemá zmyslu ani potreby. Moderne ono znie, ale povedané o Hviezdoslavovi znie najvúš nepravdo, nešetne, frivolne.

JUR JANOŠKA

PREDIVNÝ RADCA

Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný. (Iz 9, 5)

Milé sestry a bratia!

„Lud, ktorý chodí vo tme, uzrie veľké svetlo: nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo.“ (Iz 9, 1) Keď tieto slová počul zbožný Izraelec, určite sa mu vybavilo množstvo príbehov, ktoré tento text ilustroval. Pravdepodobne začal slávnym vyvedením z Egypta, keď do tmy otroctva a faraónom nariadenej genocídy zasvietilo svetlo Božieho oslobodenia. Vody sa rozostúpili, Hospodin šiel pred Izraelcami a doviedol ich do zaslúbenej krajiny. Rovnako intenzívne prežívali aj návrat z babylonského zajatia, či ďalšie podobné predivné Hospodinove vyslobodenia. Avšak neboli to len príbehy zo Svätého písma, ktoré Abrahámovmu potomkovi prišli na um. Určite vedel vymenovať aj mnoho vlastných zážitkov, keď do tmy ťažkosť a útrap, zasvietila Hospodinova mocná ruka a Boh znovu a znovu človeka zachránil. A väčšinou to bolo nečakané a predivné vyslobodenie.

Keď tieto slová počuje kresťan, vybaví sa mu Ježiš z Nazareta a jeho verejné pôsobenie. Aspoň dúfam, že to bude Ježiš a nie Thomas Alva Edison, jeden z vynálezcov žiarovky – pôvodcu veľkého umelého svetla. Aj Ježiš prišiel ako svetlo do tohto sveta tmy. Áno, aj keď je náš svet plný umelého svetla, takže v mestách je aj v noci skoro ako vo dne, tento svet je aj tak ponorený do tmy. Tmy ľudskej zloby, závidí, nepochopenia, ľahostajnosti. V tomto tmavom kúte svieti Ježiš a jeho svetlo ukazuje cestu. Tma tmúca sa ho snaží pohltiť, vypnúť mu prúd či vytlčiť ističe, ale našťastie či lepšie chvála Bohu sa jej to nedarí. Ježiš svieti naďalej a jeho svetlo ukazuje cestu. Predivným to spôsobom, zaujímavovo, inšpiratívne. Nuž, pozrime sa, ako tento Predivný radca bojuje s tmou. Možno nám niečo poradí.

V prvom rade jeho efektívnym nástro-

jom je zázrak, div, mocný skutok. Ježiš vylicí chorého jednou holou vetou. Nemusí merať krvný tlak, študovať röntgenové snímky či vyhodnotiť krvný obraz. Niekedy chorého ani len nevidí. Povie slovo a dotýčny je zdravý. Lieči choroby fyzického či psychického rázu, nepotrebuje ambulanciu, laboratórium ani si nesťažuje na plat. Vlastne ideálny doktor pre slovenské zdravotníctvo. Iba jednu vec by si mohol odpustiť: prikazovať vyliceným pacientom, aby si pri odchode zobrali so sebou aj lôžko. Veď takto o chvíľu v nemocniciach by sme nemali už ani posteľ. Ale naspäť. Nielen choroby sa mu poddávajú. Dokonca aj mocné prírodné živly, ktoré nikto nevie skrotiť. A úplne na záver, Ježiš dokonca premôže aj najväčšieho producenta tmy – všemocnú smrť, keď navráti do života už mŕtveho Lazara či Jairovu dcéru. Predivný Ježiš disponuje predivnou mocou, ktorej nič nemôže odolať.

Druhým nástrojom na porazenie tmy sveta je múdrosť. Ježiš si sadne, začne hovoriť a ľudia hneď vedia, že hovorí veľký rečník. Svoju látku ovláda, rozumie židovskému zákonu aj ho inšpiratívne vykladá. Nie tradične, ale novým, zaujímavejším spôsobom. A tie jeho podobenstvá! Ako len dokáže veci jednoducho vysvetliť. Aj také zložité a ináč nepochopiteľné veci ako kráľovstvo Božie a pod. Ježiš si pomôže príkladmi, ktoré poznajú aj neškolení ľudia. Pripodobní kráľovstvo Božie ku kvasu, k zrnku, sieti tak, že aj jednoduchí sediaci chápu. A ani v zákone podkutí farizeji Ho nedokážu podchytiť v reči. Ich britké a dvojmyselné otázky rýchlo prehliadne a elegantne sa z nich vykrúti. A tá trpezlivosť! Nechápačným učeníkom dokáže dookola vysvetľovať to isté, len aby to nakoniec pochopili. Predivne to veru Ježiš vyučuje, Jeho slová sú mocné, menia mysle aj srdcia poslucháčov. Rybári odha-

dzujú siete a nasledujú tohto Predivného radcu. Židom Jeho slová nedajú spať, vrátajú im v hlave, pichajú do srdca.

Tieto divy Predivného radcu Ježiša sú o to divnejšie, že je to obyčajný, ani nie „učnovkár“ z bezvýznamného mesta na konci sveta menom Nazaret. Nemá žiadny vznešený pôvod, ktorý by mu zaručoval prístup k nadprirodzenej moci. Jeho zázraky sú pochybné a mnohí skúsení znalci si myslia, že je za tým určite čierna mágia. Jednoducho zapredal dušu diablu a ako o pár storočí po ňom Goetheho Faust. Alebo je to len šikovný kúzelník či náhodne šťastný liečiteľ, ktorému sem-tam niečo vyjde. A tie jeho múdrosti – ktovie, odkiaľ to vlastne má. Pri stolárskom pulte v Jozefovej dielni sa to sotva mohol naučiť a Nazaret nemá povestí univerzitného mestečka na spôsob anglického Oxfordu. Je to veru divné, predivné, čo tento neučený, prostý stolárov syn robí. Ako čítame v Evanjeliu podľa Marka: „Odkiaľ to má? A čo je to za múdrosť, čo mu bola daná? A čo sú to za prejavy moci, čo sa dejú jeho rukami? Či to nie je ten tesár, syn Márie a brat Jozefov a Júdov? A pohoršovali sa na ňom.“

Milé sestry a drahí bratia! Zhrňme si, čo sme dosiaľ povedali: Ježiš bojoval proti tme, zlu, chorobám a nepravosti dvoma nástrojmi: mocnými skutkami uzdravovania či kriesenia na jednej strane a múdrosťou svojich slov na strane druhej. Boli to veru divy a boli o to divnejšie, že Ježiš patrila tak povediac k pracujúcemu ľudu. Skutočne Predivný radca. Avšak môžem ja, bežný človek z nie veľmi významného mesta Martin, bojovať s tmou sveta podľa vzoru Ježiša? Dokážem ja, radový úradník, pásový montér, vystresovaný manažér, ohučaná učiteľka, dokáže niekto z nás urobiť zázrak, vyliečiť nevyliečiteľne chorého, vrátiť zrak slepému, rozosmiať človeka s depesiou? Dokážem ja, žena v domácnosti, školou otrávený tínedžer, frustrovaný farár, dokážeme prehovoriť

tak, aby ľudia uverili? Dokážeme vlastne niečo z toho, čo robil Ježiš?

Možno sa vám to bude zdať divné, ale odpoveď je áno. Áno, môžem urobiť niečo ako Ježiš, aj keď nedokážem uzdraviť a nemá ani dar reči. Je tu ešte niečo, čo Ježiš činil, čo je omnoho dôležitejšie ako zázraky či múdre reči. Tou skutočnosťou je Ježišova obeť pre druhých. Ježiš obetoval pre druhých nielen svoj čas, schopnosť, silu, ale dokonca aj svoj život. Išiel úplne na doraz, všetko, čo mal, obetoval pre nás. Táto Jeho obeť bola vlastne najúčinnším prostriedkom proti temnote zla. Zázrakmi síce ohúril, ale aj tak neuzdravil všetkých chorých. Akokoľvek múdro vyučoval svojich učeníkov, v konečnom dôsledku Ho aj tak nepochopili. Mocné divy a múdrosť napriek tomu, že sú potrebné, v konečnom dôsledku tento svet nespasia, nevyvedú ho z temnoty. Skutočne Ho zachráni iba osobné sebaobetovanie sa, vydanie všetkého, čo človek má. Bez tejto osobnej zaangažovanosti sú mocné skutky iba chvíľkovým predstavením a múdre slová prázdny rečami. Na čom skutočne záleží, to je vlastne obetovanie, ktoré je najmocnejším divom a mocným slovom zároveň. Toto je najdôležitejší nástroj, ktorým môžeme poraziť tmu.

Milé sestry a drahí bratia! Advent je naplnený očakávaním veľkej udalosti – narodenia syna, toho Predivného radcu. Advent je časom, keď nám, ktorí žijeme v temnote, zažiarí svetlo. Nemusi to byť svetlo bombastického zázraku alebo prevratnej myšlienky. Úplne stačí, keď sa začneme deliť s druhými o svoj úsmev, svoj drahocenný čas, svoje ťažko zarobené peniaze, všetko to je naše. Začnime sa deliť, rozdávajme sa – a v temnote sebeckosti, chamtivosti a zištnosti začne svietiť svetlo. Advent je jedinečná chvíľa, keď treba začať a potom už nikdy neprestať. Je to zaiste divný, predivný recept na porazenie tmy. Ale nedivme sa, veď máme Predivného radcu, ktorý medzi nás opäť predivne príde. Amen.

ADRIÁN KACIAN

HUMANITÁRNA POMOC NÁŠHO ZBORU PRE KEMP BEZDOMOVCOV

Dvadsiateho siedmeho novembra bola prvá adventná nedeľa, a tým aj začiatok nového cirkevného roka. V túto nedeľu sme v našom cirkevnom zbore zorganizovali zbierku pre kemp bezdomovcov v Martine-Priekope. Inšpiratívne pre túto aktivitu boli aj posledné dve nedeľné kázne, v ktorých silno zazneli myšlienky o dobrovoľníctve, rozdávaní sa bez nároku na odmenu, sebaobetovaní a schopnosti vedieť sa podeliť s bližným.

V kempe pre bezdomovcov v Martine-Priekope žije momentálne 48 ľudí. Za dvanásť rokov existencie kempu sa tu vystriedalo vyše 1000 ľudí. Vysoká fluktuácia je výsledkom nekompromisného zákazu požívania alkoholu. Prevádzkovateľ a majiteľ kempu Daniel Diškanec býva so svojou rodinou priamo v kempe, aby osobne dohliadal na disciplínu dočasných obyvateľov. V kempe žijú aj matky s deťmi, dôchodcovia, ľudia s mentálnym alebo zdravotným postihnutím. Ľudia nenašli v kempe len dočasný domov. Pracujú v dielňach, pestujú zeleninu a chovajú hydinu i dobytok, starajú sa o malé hospodárstvo, ktoré ich živí a pomáha im prežiť. V lete si chystajú v okolí a v martinskom urbári odpadové drevo na vykurovanie chatiek cez zimu. Práca je podľa prevádzkovateľa kempu najlepšia terapia, ako zapojiť týchto ľudí do života.

I keď je tento kemp prevádzkovaný zatiaľ bez potrebných trvalých povolení, mesto ho toleruje. Tento stav sa snaží Daniel Diškanec riešiť. V kempe už majú zavedenú vodovodnú prípojku, kanalizáciu a elektrinu. Na pozemku je uskladnených vyše 15 palet kvádrov, čo svedčí o ambícii postaviť trvalý kemp pre asi 30 ľudí. Žiadosť o územné rozhodnutie už bolo predložené mestskému zastupiteľstvu na schválenie. Nasledovať bude vypracovanie projektovej dokumentácie a žiadosť o vydanie stavebného povolenia. Finančné zabezpečenie tohto ambiciózneho projektu ja podľa D. Diškancu minimálne, malo by pokryť časť materiálu na stavbu; stavebné práce si chcú robiť svojpomocne.

Sme veľmi radi, že členovia nášho cirkevného zboru štedro prispeli potravinami, hygienickými potrebami, posteľnou bielizňou, matracmi a paplónmi na podporu kempu. Nazbierali sme tri plné osobné autá (kufor plus zadné sedačky), za čo sme boli odmenení slovami vďaky. K materiálnej pomoci sme pridali aj niekoľko výtlačkov Martinského evanjelika a inú duchovnú literatúru v nádeji, že aj v nej nájdú ťažko skúšaní ľudia v kempe útechu a pomoc.

TVOJ VZŤAH K DAROVANIU ZJAVUJE ADRESU TVOJHO POKLADU

Nie vždy sa nám darí podeliť sa s inými. Vtedy častokrát ospravedľujeme sami seba, že sme to my sami, ktorí nemáme dosť. Nie vždy je to však tak. Neraz máme viac, ako si zaslúžime alebo na čo stačíme. Náš Boh je verný a milostivý – vždy predsa dáva dostatok toho, čo potrebujeme. K tejto dôvere vedieme aj naše deti. Rovnako ako ich učíme, že deliť sa o to, čo vlastníme, je veľkým privilegiom Kristových detí – zadarmo sme dostali a tak máme zadarmo aj dávať. (Mt 10, 8)

Dobre si to pamätajú aj žiaci druhého ročníka Evanjelickej základnej školy v Martine. Uistení slovom z Písma sa rozhodli, že sa s tým, čo prijali, chcú podeliť. Hračky a sladkosti, ktoré dostali na

Mikuláša, darovali deťom hospitalizovaným na detskom oddelení martinskej nemocnice.

Choré detičky v nemocnici neskrývali radosť a nadšenie z takejto návštevy. Deti spolu strávili celé dopoludnie a okrem rozdaných sladkostí a darčiekov vznikli aj nové kamarátstva. O správnosti tohto rozhodnutia nás uistila aj vrchná sestra, ktorá žiakom našej školy povedala, že tohtoročný Mikuláš doniesol deťom v nemocnici veľmi málo. Aj preto je úprimne rada, že žiaci prišli a rozhodli sa podeliť s chorými deťmi o to, čo sami dostali.

„Spravili ste nám veľkú radosť! Ďakujeme!“ – povedala sestra vo dverách, pri lúčení.

TRI ČESTNÉ OBČIANSTVA MESTA MARTIN 2011

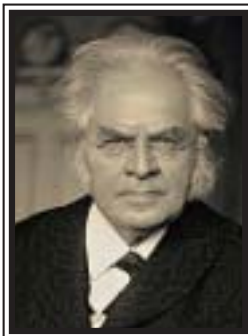
Bjørnstjerne Bjørnson

Mestské zastupiteľstvo v Martine udelilo v roku 2011 čestné občianstvo mesta Martin Bjørnstjerne Bjørnsonovi, nórske-
mu spisovateľovi a publicisto-
vi, verejnému činiteľovi, laure-
átovi Nobelovej ceny, ktorý sa
významne zaslúžil nielen
o nórsku štátnu samostatnosť,
ale aj o obranu Slovákov pred
útlakom uhorskej vlády a ich
vyslobodenie z jarma uhorskej
politiky.

Bjørnstjerne Bjørnson vyrás-
tol v rodine evanjelického farára.

V rokoch 1907 – 1910 sa nezabudnuteľným
spôsobom vpísal do dejín Turčianskeho Svä-
tého Martina. Po prijatí uhorských školských –
tzv. Apponyiho zákonov, ktoré sa usilovali za-
medziť v Uhorsku takrečeno všetky formy
a spôsoby slovenského školského vzdelávania,
na stránkach Národných novín, vydávaných
v Turčianskom Svätom Martine, publikoval
state, ktoré sa zasadzovali o ochranu sloven-
ských politických, školských a kultúrnych práv
a záujmov. Národné noviny Bjørnsona ne-
ochvejne bránili proti útokom uhorskej vlády.
Slováci boli Bjørnsonovi za jeho rozhodné pub-
licistické vystúpenia vďační. Posielali mu „po-
zdravné adresy“. Viaceré z nich boli napísané
v Martine. Najvýznamnejšia pochádza z októ-
bra 1907. Podpisalo ju viac ako 350 martinských
občanov na čele so Svetozárom Hurbanom Va-
janským, Jozefom Škultéty, Andrejom
Kmetom, Elenou Maróthy-Šoltésovou a ďalší-
mi. V pozdravnej adrese zdôraznili: *...Vaše Bla-
horodie! My nemáme kultúrnej inštitúcie, ktorá
by Vám mohla dôstojne poďakovať sa za Váš
skvelý, na svet hovoriaci čin. Všetky naše kul-
túrne ústavy sú zničené. My stojíme tu bez vyš-
šej národnej reprezentácie. Preto prijmite vrelú
vďaku od jednotlivých verných synov a dcér slo-
venského národa, ktorých srdcia naplnené sú
láskou a vďačnosťou.*

Tragickým podnetom na Bjørnsonovo vystú-
penie, ktoré otriaslo celou Európou, sa stali aj
udalosti v Černejvej neďaleko Ružomberka v ro-

ku 1907, počas ktorých pred
vysviackou tamojšieho kostola
zazneli strely uhorských žan-
dárov. Mnohí zahynuli, mnohí
boli zranení, veľký počet Černo-
vanov uväznili. Martinské Ná-
rodné noviny v preklade Vladi-
míra Hurbana Svetozárovho,
Vajanského syna, uverejnili
Bjørnsonov burcujúci článok
publikovaný v Neue Frei Presse,
ktorý sa stal známym v celom
vtedajšom svete. Martinský ro-
dák Vladimír Hurban Svetozá-
rov bol za preklad obžalovaný

a odsúdený na dvojmesačné väzenie vo Vacove.

Európska politika začala po Bjørnsonových
neohrozených vystúpeniach pozornejšie vni-
mať neudržateľné pomery v strednej Európe.
Rodilo sa presvedčenie, že je nevyhnutné ich
zmeniť a uhorským národom doziť slobodu.
Aj preto Slováci z Martina pravidelne písali
Bjørnsonovi, informovali ho o nových príko-
riach. „Večnou hanbou by bolo“ – napísal vtedy
Vajanský – „keby sme sa neozývali s vďakou
a blahodarením veľikému severnému veštcovi.
Čin Bjørnsona za Slovákov je zlatým, veľkým,
váhu majúcim listom v jeho vencí nesmrteľ-
nom. My preto prijímame celou dušou medzi
seba nórskeho básnika...“

Mestské zastupiteľstvo sa rozhodlo nadvia-
zať na jednu z najvýznamnejších kapitol mes-
ta Martin v období, v ktorom sa pozoruhodne
rozvíjajú nórsko-slovenské vzťahy najmä na
Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Ko-
menského, natrvalo prijať celou dušou medzi
seba nórskeho básnika, a na tomto základe
udelil čestné občianstvo mesta Martin in me-
moriám Bjørnstjerne Bjørnsonovi. Udelilo ho
ako prejav večnej vďaky za zásluhy o podporu
národnooslobodzovacích zápasov, ktoré sa
odohrávali na pôde Slovenska, zvlášť v Marti-
ne, a tým aj za jeho zásluhy o politické a kul-
túrne oslobodenie Slovenska, dobré meno
a povesť mesta Martin, ktoré prejavovalo poli-
ticky statočnými činmi pri obrane sloven-
ských národných záujmov.

Robert William Seton-Watson – Scotus Viator

Mestské zastupiteľstvo v Martine v roku 2011 obnovilo a potvrdilo čestné občianstvo mesta Martin Robertovi Williamovi Seton-Watsonovi – Scotovi Viatorovi, škótskemu politikovi, diplomatovi a vedcovi, významnému predstaviteľovi britskej slavistiky, ktoré mu bolo udelené predstaviteľmi obce Turčiansky Svätý Martin v roku 1928 pri 10. výročí vzniku Československa za zásluhy o oslobodenie Slovákov spod uhorskej nadvlády a o zrod Československa a ktoré bolo v období Slovenského štátu prerušené a odňatý bol i názov vtedajšej martinskej ulici Scota Viatora (dnešná Bottova ulica).

Mestské zastupiteľstvo mesta Martin vyjadriť nad tým úprimné pofutovanie a verejne potvrdilo, že si veľmi váži rozhodnutie Obecného zastupiteľstva obce Turčiansky Svätý Martin z roku 1928 prijať do čestného občianskeho zväzku Martina vzácnu osobnosť Scota Viatora – Škótskeho pútnika s uznaním za to, že vykonal množstvo ciest a pripravil celý rad obrán a projektov, ktoré vstúpili do života a napomohli vytvoriť Československo.

Scotus Viator bol veľkým priateľom slovenského národa a jedným z autorov myšlienky česko-slovenského štátneho útvaru, ktorý by vznikol po prvej svetovej vojne. Jeho rozhorčená kritika praktík uhorskej vlády sa znásobila po tragédii v Černej v roku 1907. O slovenských národnostných problémoch, ale aj o dejinách a bohatej kultúre informoval britskú verejnosť a celý anglofónny svet článkami a knižnými dielami. Veľkú pozornosť vzbudila jeho Národnostná otázka v Uhorsku, ktorú vydal v roku 1908 v Londýne. Medzi Slovákami mal veľa priateľov, s ktorými po celý život čulo korešpondoval. Dvomi desiatkami slovenských evanjelických teológov – Fedorovi Ruppeldtovi, Martinovi Rázusovi, Vladimírovi Royovi a ďalším – vymohol štipendium na vysokoškolské štúdium v Edinburhu.

Za výnimočné sa považuje jeho memorandum adresované vysokým politickým kruhom a vláde Veľkej Británie z roku 1914, inšpirované

T. G. Masarykom, ktoré načrtlo budúce Česko-Slovensko. Na tvorbe predpokladov nového štátneho útvaru spolupracoval s M. R. Štefánikom, ako aj ďalšími českými a slovenskými politikmi.

M. R. Štefánika si mimoriadne vážil a oceňoval. V máji v roku 1919 sa zúčastnil na jeho pohrebe. Pri tejto príležitosti navštívil aj Turčiansky Svätý Martin v nádeji, že sa bude môcť zúčastniť na obnovujúcom valnom zhromaždení Matice slovenskej, ktoré sa

malo pôvodne uskutočniť v júni 1919.

V mezivojnovom období prejavil mimoriadnu agilitu v budovaní slavistiky i v zápasoch proti snahám o revíziu Trianonskej zmluvy. Jeho neohrozenosť si na Slovensku vyslúžila vysoké uznanie. Známou sa stala viatorovská kniha Slovensko kedysi a teraz, do ktorej prispelo dvadsaťpäť významných Slovákov, medzi nimi Milan Hodža, Andrej Hlinka a ďalší zástupcovia Slovákov. Úlohou knihy, ktorá vyšla aj v angličtine, bola obrana vtedajšej Československej republiky pred protitrianonsky organizovanou politikou.

V dramatickom predvojnovom čase Scotus Viator burcoval svetovú verejnosť proti ohrozeniu územnej celistvosti Československa, protestoval proti Mnichovskej dohode, cez vojnu pracoval na strane spojencov, komunikoval s českými a slovenskými politikmi v emigrácii, a tak prispieval k porážke hitlerovskej nacistickej ríše.

Dokumenty o Scotovi Viatorovi, ktoré v 90. rokoch 20. storočia vydala Matica slovenská, hovoria o jeho zásluhách o Slovensko viac ako výrečne.

Mestské zastupiteľstvo mesta Martin sa v roku 60. výročia úmrtia Scota Viatora, ktoré pripadá na rok 2011, prihlásilo k jeho celožitnému dielu, ocenilo jeho trvalé zásluhy v zápasoch o rovnoprávnosť Slovákov v európskej rodine národov a poklonilo sa jeho vzácnym pamiatke. Pri tejto príležitosti s úprimnou vďačnosťou obnovilo a potvrdilo jeho čestné občianstvo mesta Martin.

Fedor Ruppeldt

Mestské zastupiteľstvo v Martine obnovilo a potvrdilo v roku 2011 čestné občianstvo mesta Martin Fedorovi Ruppeldtovi, cirkevnému hodnostárovi, evanjelickému a. v. farárovi a biskupovi, ekumenikovi, zakladateľovi Svetovej rady cirkví, významnému kultúrnemu historikovi a publicisti, poslancovi Národného zhromaždenia Československej republiky, horlivému budovateľovi slovenského duchovného a národného života, milovníkovi Martina a jeho centrálného postavenia v slovenskom politickom a kultúrnom živote.

Čestné občianstvo Fedorovi Ruppeldtovi udelila obec Turčiansky Svätý Martin v roku 1927 za jeho mimoriadne iniciatívy a aktivity v úsilí o vyhlásenie Martina za slovenské politické a kultúrne centrum s cieľom vybudovať na jeho historických, politických a kultúrnych základoch medzi Martinom, Vrútkami a Súčanmi modernú urbanisticky pritažlivo rozvíjatú metropolu Slovenska.

S poľutovaním a kriticky dnes vnímame skutočnosť, že čestné občianstvo Fedora Ruppeldta bolo v roku 1939 zrušené v dôsledku rozdielnych náhľadov Fedora Ruppeldta a vtedajšieho vedenia mesta Martin na historický význam Československa a jeho zakladateľov pri záchrane slovenského národa, ako aj na vzťah k prameckej orientácii Slovenského štátu.

Fedor Ruppeldt vo svojom postoji voči Martinu nikdy nezanevrel. Aj po roku 1945 naďalej celých tridsať rokov hlásal, bránil a širil vedomie o originálnych, so žiadnym iným slovenským mestom neporovnateľných zásluhách Martina v sústredovaní slovenských národných síl od polovice 19. storočia až do roku 1918, ktoré vrcholilo v činnosti rozličných projektov a programov, v martinskom memorandovskom aktivizme, v budovaní vrcholných slovenských ustanovizní, ale i slovenského politického života a žurnalistiky, v obrane kultúry, literatúry a umenia. Na toto úsilie Fedor Ruppeldt poukázal nielen vo ôsmich knižne vydaných dielach, ale veľkým počtom fundovaných článkov v rozličných periodikách, prednáškami, bohatou

„martinskou“ korešpondenciou s celým radom slovenských, českých, ale i ďalších osobností z celého sveta. Jeho priateľstvo so Scotom Viatorom sa považuje za výnimočné.

Fedor Ruppeldt Martin a Turiec nadovšetko miloval. Pravidelne ho navštevoval. Účvatne opísal Martinskú deklaráciu. Bol pri sadzbe medzníkového čísla Národných novín, ktoré ju zverejnilo, a jej text rozširoval v celom Turci. V roku 1919 zorganizoval Turčiansky dobrovoľ-

nicky zbor na obranu vtedajšieho Československa pred vpádom vojsk Bélu Kuna.

Vysoko oceňoval slovenskú umeleckú literatúru, nadovšetko Hviezdoslava, podporoval Maticu slovenskú i Slovenskú národnú knižnicu, v ktorej je aj uložená jeho rozsiahla pozostalosť. Ako sociálne citiaci človek propagoval Československý Červený kríž, diakoniu a abstinentské hnutie. Stál vždy na strane ponižovaných a prenasledovaných.

Veľa znamenal pre cirkevný život. Navštívil desiatky celosvetových kongresov, na ktorých podporoval kresťanskú mierovú prácu a ekumenické aktivity. V Žiline postavil moderný evanjelický kostol. V Martine predniesol rad preslovov, prednášok a kázni, napríklad jubilejnú reč na počesť Š. Moysesa, kázeň pri príležitosti 100. výročia spisovnej slovenčiny na trapeze sednici v Cachticiach či kázeň na pohrebe J. Škultetyho.

Známy sa stal jeho všeobecne rešpektovaný demokratizmus a humanizmus. Odmietal autoritárske režimy. Preto bol niekoľkokrát väznený nielen počas Slovenského štátu, ale aj v období komunistického Československa, ktoré ho donútilo z funkcie evanjelického biskupa abdikovať.

Mestské zastupiteľstvo v Martine sa v roku 125. výročia narodenia Fedora Ruppeldta poklonilo jeho pamiatke a za jeho obdivuhodný vzťah k Martinu vzdalo mu česť obnovením a potvrdením čestného občianstva mesta Martin. Završilo nedávne počty, ktoré mu v podobe čestného občianstva udelilo mesto Vrútky za jeho zásluhy o obnovenie tamojšieho evanjelického zboru a mesto Žilina za jeho zásluhy o rozvoj tohto mesta.

PRIPRAVIL MILOŠ KOVAČKA

Ó, jedle chvoj (O Tannebaum)

Na nápev a 1. slohu na motív nemeckej ľudovej piesne O Tannebaum
zložil Fedor Ruppeldt

1. Ó, jedle chvoj, jak šat je tvoj
vždy zelený a krásny!
On skvie sa kúzlom v zimy čas
a kvitne krásou v lete zas.
Ó, jedlica, ty sestrica,
si večná, obraz vzácný!

2. Ó, krásny strom, ty obrazom
si nám Vianoc radostí!
že čistá Panna Mária
si Božské Dieťa povíja,
že príde k nám už Kristus Pán
a dá pokoj z výsosti.

3. Ó, jedlica, jak pútnica
ty verne k nám prichádzaš,
keď krásny Vianoc svätvečer
už hlása svetu Boží mier.
Ó, milý strom, i v tento dom
ty nám úsmev prinášaš.

4. Strom hôr našich, tvoj jara dych
a svetla žiara vonná –
nech kruh rodinný túžený
vykúzlí nám vo väzení!
Ó, poteš nás, že príde čas,
keď budeme zas doma.

5. Ó, svrčín taj, hôr našich báj,
ty hôr slovenských krása!
Nech svetlo tvoje plápolá
o strom vianočný, dokola.
Nech radostný spev vianočný
sa k Bohu večne vznáša.

Bratislava, väznica 1940

Dokument je uložený v Archíve literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine. Sign. 240 AY 14.

Pieseň spieval spevácky zbor väzňov v kaplnke väznice na Záhradníckej ulici v Bratislave na Vianoce 1940.
Pozri rozmnoženinu piesne v Archíve literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine.
Sign. 240 AY 3.

Kratučko o múdrosti

Počiatkom múdrosti je bázeň pred Hospodínom, všetci sú rozumní, čo robia tak.

Žalm 111.10

Všimol som si, že tohto roku sa viac-krát objavilo pri krste detí v našom cirkevnom zbore meno Sofia. Bol som veľmi potešený, keď som pri rozhovore s rodičmi zistil, že toto meno nebolo vybrané náhodne, ale že úprimne mysleli v prvom rade na múdrosť Božiu. Uvedomil som si, aká je to už dnes vzácnosť. Napriek tomu, že sa o múdrosti hovorí veľmi často najmä v súvislosti so vzdelaním.

Každá nová vláda prináša novú reformu v školstve (najviac by o tom vedeli hovoriť naši učitelia) a má vo svojom programe aj kapitolu, ktorá je súčasťou tzv. vedomostnej politiky štátu. Cieľom je vedomostná spoločnosť. A tak sa školy predbiehajú v tom, ktorá bude mať lepšie hodnotenie, výsledky, štatistiky... Iste je to dôležité, ale čo je to za múdrosť, ktorá nedokáže zlepšiť kvalitu života. Nikto totiž nepochybuje o tom, že je spoločnosť

viac vzdelaná ako povedzme pred sto rokmi, ale rovnako nikto nepochybuje o tom, že tá istá spoločnosť je aj viac skorumpovaná, viac nebezpečná, viac krutá. Je to preto, že naša múdrosť prestala ukazovať na Boha. Že s Ním prestala počítať, že vie vypočítať, koľko chromozómov je v ľudskom géne, ale nevie, že ho stvorila Božia láska... Vie vypočítať, kedy sa Pán Ježiš Kristus narodil, ale nevie, že sa narodil pre mňa a pre teba.

Žalmista nás pozýva k múdrosti, ktorá sa začína v pokore a bázni pred Hospodínom. Tak milé Sofie, ale aj Aničky, Kristínky, Zuzky, Katky, Petrovia, Jankovia, Matejovia a mnohí ďalší, nech vás Pán Boh sprevádza v tejto bázni a pokore, aby ste aj vy prišli k múdrosti, ktorou je Hospodín sám.

MILAN KUBÍK,
ZBOROVÝ FARÁR

Múdrost' je od Boha

Pr 8, 22-31

Hospodín ma stvoril na počiatku svojho diela, pred svojimi pradávnyimi skutkami.

Od vekov bola som utvorená, od prapočiatku zeme.

Keď ešte nebolo morských hlbín, zrodila som sa, keď ešte nebolo žriediel
bohatých na vody.

Skôr ako boli hory usadené na svoje miesto, zrodila som sa skôr ako pahorky,
skôr ako učinil zem, polia a prvé hrudy na svete.

Keď upevnil nebesá, bola som tam, keď vymeral obzor nad morskými hlbínami,
keď hore upevnil oblaky, keď posilnil žriedla morskej hlbiny,
keď postavil moru medze, aby vody nepretekali cez jeho brehy,
keď vymeral základy zeme,

ja som bola u Neho ako miláčik, bola som Jeho rozkošou deň čo deň,
hrávala som sa pred Ním v každý čas,

hrávala som sa na Jeho svete a rozkošou mi bolo byť s ľuďmi.

O Desiatich Božích prikázaniach

(časť druhá)

**Pokračovanie rozhovoru s Bohdanom Hroboňom,
riaditeľom Biblickej školy v Martine**

❑ **Zamerajme sa na prvé tri prikázania. „Nebudeš mať iných bohov okrem mňa!“ Čo to znamenalo pre veriaceho Hebreja?**

Práve deklarovaný vzťah Boha s Izraelom („Ja som Hospodin, tvoj Boh...“) je exkluzívny – Hospodin sa oň nebude deliť s inými bohmi. Tento výrok pripomína akt uzatvárania manželského zväzku: Izrael svojim „áno“ Hospodinovi zároveň vyhlasuje svoje „nie“ iným bohom. V Dt 6, 5 je Hospodinova jedinečnosť pre Izrael garantovaná bezvýhradnou láskou: „Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou.“ Takáto totálna láska nedáva žiadny priestor iným bohom.

❑ **A čo následné slová zákazu zobrazovania Božej podoby?**

Tieto slová o vytváraní si napodobniny (Ex 20, 4 a Dt 5, 8) rozvíjajú tému jedinečného vzťahu medzi Bohom a Izraelom. Slúžia ako prevencia – existovalo totiž reálne pokušenie, že podoba Boha preberie Jeho miesto a stane sa predmetom uctievania, teda modlou. Úmyselné vystavovanie sa takémuto pokušeniu je niečo ako koketovanie, ktoré otvára dvere nevere.

❑ **Aká je dnešná aplikácia tohto prikázania?**

Uctievanie rôznych bohov nebolo o uspokojení duchovných či duševných potrieb, ale o prežití. Ľudia vzývali to, čo potrebovali k prežitiu, teda slnko, dážď, zem, more... Výrok „Nebudeš mať iných bohov okrem mňa“ pre Izrael znamenal,

že okrem Hospodina sa už nebude musieť nikomu ani ničomu inému klaňať, nikomu ani ničomu inému slúžiť. Rovnako ako pri uzatváraní manželského vzťahu založenom na láske, „áno“ Hospodinovi nie je pre Izrael obmedzujúce, ale oslobodzujúce.

Aj v dnešnej modernej dobe je problém iných bohov aktuálny. Na ich identifikáciu poslúžia otázky typu: „V koho alebo v čo okrem Hospodina dúfame, že nám zabezpečí, čo potrebujeme?“ „Komu alebo čomu okrem Hospodina slúžime, aby sme mali šťastný život?“

❑ **Druhé prikázanie sa často vysvetľuje ako zákaz používať Božie meno ako nadávku, tzv. bohovanie.**

Tu nejde len o vyslovovanie Božieho mena zbytočne či s neúctou. Hebrejské slovo tu má širší význam. Znamená „nepodstatné“, „lahkovážne“ alebo „neúprimné“. Takto brať Božie meno znamená použiť ho na prekrúcanie reality (klamstvo, podvod...) alebo na zahmlievanie skutočnosti (zavádzanie, intrigánstvo...). Najzrejmším prípadom bola situácia na súde, keď svedok vypovedal krivo napriek tomu, že prisahal „hovoriť pravdu a nič len pravdu“ a pritom „bral do úst“ Božie meno.

Vo všeobecnosti možno povedať, že branie Božieho mena nadarmo znamená, že človek sa prostredníctvom tohto mena pokúša vtaiahnuť Boha do praktík, ktoré sa Bohu protivia (klamstvo, neúprimnosť, mágia atď.), aby dosiahol svoj cieľ. Z Boha sa tak pokúša urobiť nástroj na uspokojenie svojich túžob.

□ **Hovoríš teda, že tento zákaz sa netýka „nadávajúcich neveriacich“, ale práve zbožných ľudí?**

Ano. Výrok je adresovaný veriacim ľuďom, ktorí Božím menom nenadávali. Aj my dnes angažujeme Boha do problémov nášho života vyslovovaním jeho mena, najmä v modlitbách a prosbách. Často na utvrdenie tejto zaangažovanosti ukončujeme modlitbu frázou „v mene Pána Ježiša Krista“. Táto prax je úplne v poriadku, veď nás k nej sám Kristus nielen vyzýva, ale dokonca sľubuje, že „čokoľvek budete prosiť v mojom mene, učiním to“. (Ján 14, 13) Je však pri nej nevyhnutné pýtať sa: Je Boh, resp. jeho prítomnosť, ultimátnym cieľom našich prosieb, alebo je Boh, resp. jeho prítomnosť, len prostriedkom na dosiahnutie našich cieľov? V druhom prípade je naša modlitba pokusom o zneužitie Božieho mena.

□ **Tretie prikázanie o dni odpočinku, ktorý máme svätiť, tiež býva interpretované ako náboženská povinnosť.**

Aj tento výrok však znie skôr ako dobrá správa než ako prikáz, zvlášť pre nedávnych otrokov: Budeš mať každý týždeň minimálne jeden deň voľna! Radosť z tejto správy spočíva v tom, že Izrael si bude môcť takéto voľno dovoliť, a to z troch dôvodov. Po prvé, jeho Boh stvoril vesmír a oddych zakomponoval do jeho samotnej podstaty. Po druhé, Boh Izraela stvoril človeka ako svojho partnera, ktorému dal také božské privilégia, ako vládnuť nad prírodou či oddychovať. Po tretie, tento Boh vyslobodil Izrael z otroctva.

Prvé dva dôvody svätenia sviatočného dňa súvisia so stvorením. Na tento súvis poukazuje verzia Dekalógu v knihe Exodus, keď človeku prikazuje šesť dní pracovať a na siedmy odpočívať (Ex 20, 11). Porušovaním týchto pravidiel človek nejde len proti Bohu, ale aj proti prírode, proti ostatným ľuďom, aj proti sebe samému.

Ďalej kniha Deuteronomium zdôrazňu-

je etický rozmer svätenia sviatočného dňa: „Nebudeš konať nijakú prácu ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, ani tvoj sluha, ani tvoja slúžka, ani tvoj vól, ani tvoj osol, ani akýkoľvek tvoj dobytok, ani cudzinec, ktorý býva v твоjich bránach, aby si tvoj sluha i slúžka mohli odpočívať tak ako ty.“ (Dt 5, 14) Keďže dôvodom je vyslobodenie z otroctva (Dt 5, 15), je to nepochybne radosný dôvod, a práve radosť mala byť jednou z charakteristických znakov svätenia sviatočného dňa. Táto radosť však nespočívala len v tešení sa z Božej záchrany, z Jeho prítomnosti a zo všetkého dobrého, čo Izrael od Boha prijal. Jej dôležitou súčasťou, priam nevyhnutnou podmienkou bolo umožniť túto radosť všetkým v Izraeli, najmä tým, ktorých možnosti tešiť sa zo života boli značne obmedzené (v texte sú uvedení sluovia, cudzinci, dokonca domáce zvieratá). Svätenie sviatkov sa preto v Izraeli spájalo nielen s bohoslužbou, dobrým jedlom či oddychom, ale aj so skutkami milosrdenstva, teda s charitou.

□ **Takže svätenie sviatočného dňa, bohoslužba, či dokonca charita nie je kresťanská „povinnosť“, ale radosné privilégium.**

Pre dnešného človeka je symptomatická vystresovanosť a prepracovanosť; a pritom nikdy predtým nemal toľko vymožeností na zabezpečenie oddychu. Svet trápi chudoba a hlad; a pritom nikdy predtým nebolo toľko prostriedkov na ich odstránenie. Pre mnohých kresťanov a kresťanské spoločenstvá je príznačná chronická neschopnosť radovať sa; a pritom je ústrednou zvesťou kresťanských bohoslužieb tá najradostnejšia správa, totiž vyslobodenie z otroctva hriechu a smrti. Problém bude zrejme v tom, že výrok o svätení soboty neplatí, pokiaľ neplatí premisa Dekalógu: „Ja som Hospodin, tvoj Boh.“

PRIpravil
- T.G. -

*Lebo Kristus je pre mňa všetkým,
a tak môj život je Kristus a smrť bude pre mňa ziskom.*

F 1, 21

Kázeň na Pamiatku zosnulých, 20. nedľa po Sv. Trojici.

KATARÍNA VALČOVÁ

November je mesiac, ktorý ľudia zvyčajne nemajú radi. Dni sa výrazne skracujú a predlžuje sa večer. Svetlo a teplo ubúdajú a pribúda tma a zima. Zvyčajne je tento mesiac veľmi sychravý, šíri sa chrípka... Mnohokrát si povieme – čo už len môže byť dobrého na mesiaci november?! Niekedy si myslíme, že snáď už len to, že čoskoro príde december s vianočným osvetlením, Mikulášom a darčekom. Nádej na Vianoce nás poháňa celým depresívnym novembrom.

Predseda len, sestry a bratia, nachádzame aj v tomto mesiaci dni a sviatky, cez ktoré sa nám Pán Boh prihovára a učí nás nové veci. Tento mesiac je dôležitým mesiacom v kresťanskom cirkevnom roku. Je to mesiac, v ktorom sa končí niečo staré a začína sa niečo nové. Je to mesiac, v ktorom sa končí starý cirkevný rok a začína sa nový. Práve tento mesiac je dobou, kedy sa nám Pán Boh prihovára zvláštnym spôsobom. Celý mesiac nás vo svojom slove upozorňuje na to, čo je v našom živote skutočne dôležité. V prvom rade nám Pán Boh ponúka, aby sme sa zamysleli nad svojím pozemským životom (aký je jeho cieľ a zmysel), aby sme sa zamysleli aj nad smrťou (ktorá je nezvratným a definitívnym ukončením pozemského života). Ak by sme však skončili tu, bolo by to smutné a zúfalé, beznádejné. Pán Boh nám však hovorí aj o vzkriesení (nielen Ježišom, ale aj našom, ktoré nás čaká) a o večnom živote (o živote vo večnej radosi a pokoji v kráľovstve Božom).

Apoštol Pavol v texte, ktorý sme si prečítali, uvažuje o živote a o smrti. Hovorí o tom, čo pre neho znamená život a čo pre neho znamená smrť. Obe veci sú spojené s menom Kristus. A nielen s menom (ako pojmom) a teoreticky, ale jeho život bol spojený so živou osobou, a to skutočne a naplno. Pán Ježiš Kristus je plným životom apoštola Pavla. Apoštol Pavol prežil – dnes by sme povedali – plný a vzrušujúci život. Veľa cestoval, spoznával stále nových ľudí, udržiaval kontakty s tými, s ktorými sa zoznámil, kázal, staral sa o svojich spolupracovníkov, debatoval so svojimi odporcami – skrátka, jeho život bol naplnený neustálou prácou. Nebola to však práca pre prácu samu, ani práca pre peniaze, ani práca pre získanie slávy a celosvetového uznania. Bola to práca, ktorú mu zveril Ježiš Kristus a dokonale naplnila jeho život, dala mu zmysel. Práca pre Krista znamenala pre Pavla život pre Krista, život s Kristom, život v Kristovi. To znamená, že Kristus je základom, smerovaním a konečným cieľom Pavlovoho života. To znamená, že Pavol mu plne podriadil svoj život! To znamená, že pre Pavla život bez Krista nemá zmysel. Ak Pavol žije – chce žiť s Kristom, chce žiť pre Krista a chce žiť v Kristovi! Chce žiť tak, aby ľudia, keď sa pozrú na Pavla, povedali: Toto je skutočné svedectvo o živom Kristovi!

Ako zijeme svoj život my, sestry a bratia? Čo ľudia hovoria, keď sa pozrú na náš život? O čom alebo o kom náš život svedčí? Aj my sa snažíme dať svojmu životu zmysel a cieľ. Aj my sa snažíme žiť naplno a zodpovedne. Aj my sa snažíme žiť tak, aby ľudia na nás nepezerali krivo, aby nás neohovárali, ale práve naopak – aby nás chválili. Otázkou je, či zijeme svoj život pre Krista, v Krista a Kristovi. Otázkou je, či Ježiš Kristus, ukrižovaný a vzkriesený, je naším plným životom – zmyslom a cieľom nášho života.

Ak má mať náš život na zemi zmysel, chceme ho naplniť niečím hodnotným, niečím naozaj zmysluplným, niečím, čo nás skutočne naplní pokojom a radosťou. Apoštol Pavol to „niečo“ pomenoval veľmi správne: Život má zmysel vtedy, keď je žitý pre Ježiša Krista. Preto má pre nás hlboký zmysel, keď vyznávame pred ľuďmi, že Ježiš je naším Pánom. Že ho

milujeme a nasledujeme preto, lebo On si ako prvý zamiloval nás! Že sme schopní robiť dobre len preto, lebo On ako prvý urobil mnoho dobrého pre nás! Ak my žijeme svoj život v Kristovi, dokážeme sa obetovať pre ľudí okolo seba, pozeráme na nich „očami Ježiša Krista“, vieme a dokážeme ich milovať Kristovou láskou – ako Ježiš.

Ak je Kristus pre nás všetkým, ak je Kristus naším životom, potom smrť je pre nás len ziskom. Smrť väčšinou vnímame negatívne – ako definitívny koniec, uzatvorenie, zatvorenú bránu, niečo zlé... O smrti nehovoríme, smrti sa obávame.

Každý človek si skôr či neskôr uvedomí, že jeho život sa raz skončí. Väčšina z nás však žije s pocitom, že nám do momentu smrti zostáva stále hromada času a v súvislosti s tým máme kopu predsavzatí. Plánujeme, máme veľa najrôznejších želaní, nádejí a nápadov. Minulosť vidíme ako krátky časový úsek, ktorý je za nami, a budúcnosť ako ďalekú cestu, ktorá je pred nami. Domnievame sa, koľko toho ešte zvládneme a dokážeme.

Každý ľudský život, bratia a sestry, speje k smrti, náš čas je vymedzený. Je absolútne reálne a skutočné to, že nikto z nás nevie a nemôže vedieť, koľko času mu ešte zostáva, náš život je obmedzený a konečný! Pohyb hodinových ručičiek či pohyb slnka na oblohe môžeme chápať ako pripomienku a varovanie, že sme pomínuteľní, že spejeme k smrti a že náš čas je vymedzený.

Mors certa hora incerta – smrť je jedinou istotou budúcnosti. My sa však nemusíme nechať premôcť neistota a beznádeji, ani strachu zo smrti. Ak si plne uvedomujeme našu vlastnú konečnosť, budeme nakladať so svojim časom spôsobom, ktorý bude zmysluplný. Budeme sa učiť prijímať každý nový deň ako dar a naplníme ho hodnotnou činnosťou. Pohľad na blížiacu sa smrť môže prispieť k nášmu životu obohacujúco.

Pre apoštola Pavla smrť nie je strachom a zúfalstvom, ani hrozbou, ale ziskom! Prečo? Lebo žije svoj život naplno a skutočne pre Krista, lebo živý a vzkriesený Kristus je jeho zmyslom i cieľom. Lebo si uvedomuje, že inej cesty k tomu, aby bol s Kristom v dokonalej radosťi a pokoji, niet. To však neznamená, že sa máme života dobrovoľne vzdať. Že si ho môžeme zviať, kedykoľvek sa nám zachce. To znamená, že smrť nie je pre nás už viac žiadnym strasídlom – je to len brána, je to len prechod k plnému a radostnému životu s Kristom v nebeskom kráľovstve!

Veľmi krásne tieto myšlienky podporil a vyjadril biskup Ambróz, ktorý žil v 4. storočí: „Svet vykúpila smrť jedného. Kristus nemusel zomrieť, keby nebol chcel. Ale ani si nemyslel, že treba pred smrťou utekať. Lepšie ako smrťou nás ani nemohol zachrániť. A tak jeho smrť je životom všetkých. Jeho smrť je víťazstvo. Netreba teda utekať pred smrťou, keď ňou Boží Syn nepohrdol a neutiekol pred ňou. Čo je Kristus, ak nie smrť tela a duch života? A preto s ním zomrime, aby sme s ním žili.“ Amen.

Modlitba Mojžiša, muža Božieho: Pane, Ty si býval naším prilytkom z pokolenia na pokolenie. Skôr ako sa vrchy zrodili, ako boli utvorené zem a svet, Ty si Boh od vekov až navyky. Do prachu vraciaš človeka a vraciaš: Vráťte sa, ľudskí synovia! Lebo v Tvojich očiach je tisíc rokov ako včerajší deň, keď sa pomínul, a ako nočná stráž. Odplavuješ ich, sú ako spánok za rána, sú ako tráva, ktorá raší; za rána kvitne, mení sa, podvečer vädne, usychá. Lebo my hynieme od Tvojho hnevu a Tvoja prchkosť nás desí. Pred seba postavil si naše viny a naše tajné hriechy do svetla svojej tváre. Lebo pre Tvoj hnev miznú všetky naše dni, končíme svoje roky ako vzdych. Čas nášho života je sedemdesiat, pri dobrej sile osemdesiat rokov; ich pýchou je námaha, strasť; on rýchlo prejde a my odletíme. Ale kto pozná silu Tvojho hnevu? A Tvoju prchkosť, ako žiada Tvoja bázeň? Uč nás tak počítať dni života, aby sme múdre srdce získali. Vráť sa, ó Hospodine! Dokedy...? Zmiluj sa nad svojimi sluhami! Nasýť nás ihneď zrána svojou milosťou, aby sme po všetky svoje dni radostne plesali. (Ž 90)

Podporná skupinka smútiacich pôsobila už tretí rok

Nežialte ako tí, ktorí nemajú nádej.

(1 Tes 4, 13b)

Už tretí rok sa venujeme v našom cirkevnom zbore smútiacim – ľuďom, ktorí sa vyrovnávajú so stratou svojich blízkych. Potrebujú osobitnú, mimoriadnu pozornosť a starostlivosť. Skupinku vedieme na základe vypracovaného programu podľa vzoru našich amerických bratov a sestier. Tento rok sme vytvorili skupinku šiestich vdov, ktorú som prvýkrát viedla sama, keďže moja spolufacilitátorka Natália Kacianová je čerstvá mamička. Natália chýbala, ale Pán Boh všetkých šesť stretnutí požehnal viac, ako sme prosili.

Stretnutia smútiacich majú jeden cieľ – úplne, alebo aspoň čiastočne sa uzdraviť zo žiaľu za milovanými blízkymi. Stretnutia sa konajú pred Vianocami, pretože toto obdobie je v žiali najťažšie. Vtedy si najviac uvedomujeme stratu milovanej osoby. Aj toto sa na skupinke učíme – aby Vianoce menej boleli. Musíme žiť ďalej, aj keď je to niekedy veľmi ťažké. Vieme, že už nikdy to nebude také ako predtým, ale nový ži-

vot, aj keď je iný, môže byť pekný a plný nádeje... Na stretnutiach sa učíme orientovať v sebe, vo svojich pocitoch, čo prežívame a čo nás čaká. Učíme sa uzdraviť skrze vieru, prijať bolestný fakt o smrti blízkeho. Nie vždy sa to darí rovnako u každého. Smútiaci sa v skupinke vzájomne podporujú, vznikajú nové priateľstvá, pekné vzťahy. A tie pretrvávajú aj po skončení našich stretnutí. To nás veľmi teší, pretože je to jeden z dôležitých nástrojov v procese uzdravovania zo žiaľu.

Nechcem veľa písať, radšej ďalej uvádzam niekoľko viet, ktoré povedali naše sestry o podpornej skupinke na poslednom stretnutí. Výpovede nás veľmi tešia. Svedčia o zmysle našej práce, preto v nej chceme aj naďalej pokračovať.

Keby sa chcel niekto zúčastňovať na budúci rok v advente týchto stretnutí, môže nás kontaktovať na farskom úrade. Radi ho privítame.

KATARÍNA PLŽOVÁ

Som veľmi rada, že som prijala pozvanie na skupinku smútiacich. Odbúrala som niekoľko kameriouv, ktoré ma ťažili. Zmenil sa môj pohľad na život, ktorý ma čaká bez mojich milovaných blízkych. Dostala som chuť žiť ďalej pre tých, ktorých mám okolo seba. L.

Konečne do môjho života prišlo aj trochu radosti. Rada podporujem tých v žiali, ktorí to majú ťažšie ako ja a potrebujú to. M.

Po manželovej smrti som niekoľko mesiacov nechcela vychádzať z domu, ale ani v ňom som sa necítila bezpečná. Bála som sa prosiť ľudí o pomoc. Veľa sa však zmenilo. Dokonca som dostala odvahu ísť na poznávací zájazd do Izraela. Dnes už viem, že radosť bude prerývať aj smútok a žiaľ. Som rada, že som mala možnosť chodiť na tieto stretnutia a ďakujem za to. E.

V našom zbore sme v uplynulom starom roku neraz smútili. Smútili sme za blízkymi, milovanými, ktorých sme navždy stratili. Smútili sme s matkami i otcami, synmi i dcérami, vzdialenými príbuznými i blízkymi spolupracovníkmi, bratmi i sestrami. A tak aj my, spolužiaci, ktorí sme stratili nielen nášho spolužiaka, ale i kolegu, učiteľa a priateľa, milého brata Pavla Stana a rozlúčili sa s ním navždy v Galante, pripájame sa k podpornej skupinke smútiacich naším adventným vzdychom:

Pane, prosíme Ťa, ochraňuj, opustených, osamotených a chorých,
odkázaných na službu ich blízkych.

Pane, otvor nám oči a srdcia, aby sme vnímali, kde môžeme byť sami nástrojmi Tvojej lásky.

Pohľad na obrazy v kostole katolíckych cirkví mal vo veriacich vzbudzovať zbožnosť, poučovať, pripomínať príkladnosť svätých mužov a žien. Zbožnú úctu k obrazom v evanjelických cirkvách nemôžeme predpokladať. Mali by byť však krásne a mali by mať vysokú umeleckú hodnotu.

Turzov renesančný oltárny obraz v evanjelickom kostole v Necpaloch taký nepochybne je a v roku 2011 oslávil už 400. výročie zrodu.

HISTORICKÉ OSUDY TURZOVSKÉHO RENESANČNÉHO OLTÁRA

DARINA DUDÁŠOVÁ

ZARIADENIE KOSTOLA V PRÍSNOM EVANJELICKOM DUCHU

História vzácneho turzovského oltára v evanjelickom chráme v Necpaloch je viac ako 90 rokov od svojho vzniku nerozlučne spätá s dejinami kaplnky na Oravskom hrade. Keď v roku 1606 Juraj Turzo dostal od cisára Rudolfa II. Oravský hrad do dedičného vlastníctva, rozvinuli sa na hrade rozsiahle stavebné a rekonštrukčné práce. Predovšetkým dokončenie spevňovania fortifikačného systému a rekonštrukcia hradieb, ktoré bolo treba prispôsobiť účinnému odolávaniu dokonalejším útočným zbraňami. Po celkovej úprave stredného hradu Juraj Turzo presunul ťažisko obytného priestoru do dolného hradu. Pristávaním veže dokončil úpravu presbytéria kostola, ktorý začal stavať už jeho otec František Turzo. Rovnako ako si dal záležať na vzhľade a pohodlnom zariadení obytných miestností v paláci, Juraj Turzo dbal i na zariadenie kostola. Malo byť hlavne v prísnom evanjelickom duchu, ale zároveň poukazovať na bohatstvo významného uhorského magnáta a jeho vysoké postavenie v krajine.

Turzo udržiaval veľmi čulé styky s nemeckým Wittenbergom, kam posielal nadaných mladých mužov na teologické štúdiá a hmotne ich podporoval. Preto je možné, že sa obrátil na wittenberskú univerzitu aj v otázke plánovaného oltára do zámockého kostola. Po reformácii sa viaceré zbory obracali na Nemecko pri získavaní chrámového mobiliáru, najmä však oltárnych obrazov. Tieto si objednávali buď priamo u nemeckých majstrov, alebo zakupovali grafické predlohy, podľa ktorých potom pracovali domáci maliari. Chýr o slávnej ryteckej dielni v Norimberku, nadväzujúcej na rovnako slávneho maliara a grafika Albrechta Dürera, sa iste doniesol aj Turzovi. Preto neprekvapuje, že celok deviatich obrazov na veľkolepom 10 m vysokom oltári vznikol na základe grafickej predlohy norimberského rytca a vydavateľa Josta Ammana.

Kompletne vybavená hradná kaplnka bola posvätená 15. mája 1611. V tomto roku superintendent Eliáš Láni vizitoval všetky evanjelické zbory na Orave. Je viac ako pravdepodobné, že práve on posvätil kaplnku. Prvým hradným kazateľom bol v roku 1612–1614 Michal Crispi – pôvodne rektor v Bytči. Vo vizitačných zázpisoch superintendenta Joachima Kalinku z r. 1650, 1653, 1658 a 1666 sa dozvedáme viac o zariadení hradného kostola. Boli tu zlatom a perličkami bohato vyšívane oltárne rúcha zo vzácných látok, na oltári pozlátený kalich, tanier a konvica, pozlátené drevené a strieborné svietniky, hodváhom a zlatom vyšívane obrúsky na utieranie kalicha pri Večeri Pánovej.

Prestieradlo s bohatou tureckou vyšivkou zakrývalo krstiteľnicu. Na stupňoch oltára bol drahý perzský koberec, dlhý perzský koberec červenej farby bol na empole a malý na kazateľnici. Uprostred kaplnky visel veľký luster – dar grófa Henkela. Ako vyzerala kazateľnica a krstiteľnica, o tom nemáme žiadnu zmienku.

Po Turzovej smrti, ale hlavne po smrti jeho manželky Alžbety Coborovej r. 1626 sa začal pomalý, ale istý úpadok hradu, ktorý de facto prestal byť rodinným sídlom. Jeho siene sa vyprázdňovali, mizlo krásne zariadenie a do prázdnych miestností v najprístupnejšej časti hradu sa nasťahovali hradní úradníci.

Turzovský majetok bol nedeliteľný. Vlastnilo ho sedem Turzových dcér. Na správu majetku sa zriadil tzv. komposesorát, ktorý mal na starosti vždy jeden z Turzových dedičov a trval až do r. 1945. Prvým direktorom Oravského komposesorátu bol Gašpar Iľešházi, manžel Turzovej dcéry Heleny, ktorý sa na hrade veľmi málo zdržiaval.

Druhá polovica 17. storočia bola poznačená nepokojmi, početnými povstaniami, vojnami. Ľud trpel častým striedaním povstaleckých i cisárskych vojsk, ktoré za sebou nechávali spustošené, vydrancované a vypálené dediny, mnoho mŕtvych a zbadačených. Trpelo panstvo i hrad.

OLTÁR – VOJNOVÁ KORISŤ

Roku 1670 mal správu komposesorátu a hradu v rukách Štefan Tököli ml. Bol obvinený z účasti na Vešeléniho povstaní. K hradu sa nebezpečne približovalo cisárske vojsko. V novembri ešte stihol usporiadať svadbu svojej dcéry Kataríny s Františkom Esterházim. O pár dní zomrel a hradná posádka sa vzdala obliehajúcim. Cisársky generál Heister dal na 16 vozoch odviezť z hradu všetky vzácne veci: zariadenie, koberce, klenoty. Tököli dal tesne pred smrťou klenoty zamurovať, ale murársky pomocník prezradil vojakom úkryt. Vtedy zmizli i cenné veci z kaplnky. Medzi nimi meče a pozlátené ostrohy Juraja a Imricha Turzovcov. Celý poklad z hradu mal hodnotu 3 milióny zlatých. Polovica mala patriť generálovi Heisterovi, druhá časť bola určená pre cisársko-kráľovskú pokladnicu.

Na hrade sa usadilo cisárske vojsko, ktoré bolo zaštitou oravskému županovi Mikulášovi Draškovičovi. Pomáhalo mu násilím odoberať oravským evanjelikom kostoly. Hradný kapitán konvertoval, aby zachránil svoju rodinu a majetok. Hradnú kaplnku musel opustiť posledný evanjelický kňaz Mikuláš Clementis.

Vývrcholením stavovského hnutia proti Habsburgovcom bolo povstanie Františka II. Rákociho. V jeseni r. 1703 kurucké vojsko pod vedením generála Alexandra Károliho zaplavilo Liptov i Oravu. K dobytí Oravského hradu mu dopomohla včasná zima. Po zamrznutej rieke sa vojaci dostali k menej chráneným múrom a zabrali dolný hrad. Cisárske vojsko sa uchýlilo na horný hrad, ale prinútené hladom sa po čase vzdalo. S početným oddielom peších vojakov si udatne počínal barón Imrich Révai, ktorý sa po víťazstve kurucov stal kapitánom Oravského hradu a na päť rokov takmer neobmedzeným pánom Oravy.

K osobe Imricha Révaia smerujú všetky indicie a podozrenie, že na jeho priamy rozkaz vojaci rozobrali oltár a odviezli do Turčianskej Štiavničky – rodinného sídla Révaiovcov. Možno prechovával určitú úctu k Jurajovi Turzovi, ktorý bol s Révaiovcami v blízkom príbuzenstve, a chcel zachrániť oltár pred cisárskym vojskom, ktoré bolo značne posilnené po víťazstve nad Turkami a nemilosrdne ničilo hrady, v ktorých sa sústredili obranné sily kurucov. Skôr sa však prikláňam k názoru, že oltár bol pravdepodobne jeho jediná vojnová korisť z Oravy. Veď čo už napokon mohol odviezť z úplne vydrancovaného hradu.

Imrich Révai bol nesmierne oddaný Františkovi II. Rákocimu. Ziskal si jeho úplnú dôveru nielen bojovými zásluhami, ale aj razantným odmietnutím pamätného listu, ktorým turčianski zemanovia žiadali zastaviť boje. Onódsky snem r. 1707 ho ako turčianskeho rodáka poveril v Turci pochytáť a uväzniť všetkých podozrivých zemanov, skonfiškovať ich majetok a zosadiť z funkcie hlavného župana Františka Révaia, ktorý bol jeho vzdialeným bratrancom. O jeho úrad potom pre seba požiadal Rákociho. Možno sa už ako turčiansky župan videl na vrchole svojej kariéry a veľkolepý oltár v novom kostole v Turčianskej Štiavničke by iste dôstojne reprezentoval jeho postavenie. Do neveľkého oratória v kaštieli sa totiž nezmesťil.

Na jar r. 1709 cisárski vojaci dobyli Oravský hrad. Väčšina obrancov padla alebo sa dostala do zajatia. Hrad bol zruinovaný, ošarpaný, s prehorenými strechami a úplne prázdny. Prázdna bola i hradná kaplnka.

Po Satmárskom mieri r. 1711, keď sa upokojila situácia v krajine, došlo v révaiovskom kaštieli v Turčianskej Štiavničke k novým stavebným úpravám. Neďaleko kaštiela sa mal vybudovať kostol s nádvorím, obopnutý arkádami. Žiadne historické pramene o tom, prečo táto koncepcia so stavbou kostola nebola dokončená, sa však nezachovali.

Z Turčianskej Štiavničky do turčianskych Necpál nebolo ďaleko. Zásluhou Jána Justha a jeho manželky Anny, rod. Rajmanusovej, sa oltár dostal r. 1752 do novovybudovaného artikulárneho chrámu.

Keď si v roku 1843 cirkevníci postavili murovaný kostol, oltár v ňom našiel naozaj dôstojné miesto.

ZÁKLADNÁ TÉZA UČENIA O OSPRAVEDLLENÍ Z VIERY

Uplynulo 400 rokov od vzniku tohto jedinečného diela, ktoré každým detailom fascinuje nejedného návštevníka necpalského chrámu. Dominantu celého oltára tvorí ústredný obraz Speculum Iustificationis (Zrkadlo ospravedlnenia). Kompozícia biblických scén, symbolov a citátov z Pisma široko rozvíja základnú tézu reformácie: Skrze vieru a jedine vierou v Trojediného Boha sme ospravedlnení a získame Božiu milosť. Detailnejšie na to poukazuje každý z piatich kruhov. V ľavom hornom kruhu anjel drží v ľavej ruke dieťa, v pravej ratolesť s korunou. Boh nás povoláva ako svoje deti a predurčil nám korunu večného dedičstva. Anjel v pravom hornom kruhu drží meč – to je stratený raj, lebo človek zhršiel. A odmena za hriech je smrť – to je lebka v ľavej ruke anjela. Ale Kristus svojím víťazstvom nad smrťou prináša nový život. Hriech predsa nemôže zničiť Boží plán spasenia. Na to poukazuje veľký stredný kruh a do neho vpísaná Dávidova hviezda – symbol úžasného zasľúbenia: „Výjde hviezda z Jáкова, povstane žezlo z Izraela...“ (4M 24, 17) Na vrchole hviezdy tróni ožiarená Hospodinova tvár. Kruh držia na ramenách dve postavy. Vľavo Kristus stojaci na kamennej rakve, vpravo podopiera kruh Antikrist, refazov prikovaný spolu s predstaviteľmi moci zla a temnosti (pravý dolný kruh), ktorých Pán porazil. Medzi Kristom a Antikristom je neustály zápas o vládu nad svetom, a tým aj nad našim životom. Ale Boh prijíma každého kajúceho hriešnika, ktorý úprimne verí v Neho. V ľavom dolnom kruhu je človek na posteli – obraz nášho odchodu z pozemského života. Anjel s presýpacími hodinami nám odmeriava čas. Nad kruhom ležiaci baránok pripomína slová Jána Krstiteľa: „Ajhla, Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.“ (J 1, 29)

Celú túto základnú tézu učenia o ospravedlnení z viery rozvíja a zároveň i dopĺňa 8 menších obrazov (Zachránený Jonáš, Samsonov zápas s levom, Vyhnanie z raja, Ukrižovanie) a nápisy s príslušnými biblickými textami. V predelovej časti oltára je obraz Poslednej večere a dve menšie tabuľové maľby: Zoslanie manny, Mojiš udiera palicou do skaly. Obrazový celok uzatvára Posledný súd na oltárnom nadstavci.

Hoci meno autora týchto pozoruhodných obrazov sa dosiaľ nepodarilo zistiť, z viacerých tabuľových maľieb je zrejme, že grafické predlohy maliar interpretoval kreatívne, podľa vlastnej predstavy, vytvoriac tak jedinečné a zaujímavé kompozície. Týmto sa zvyšuje historická i umelecká hodnota celého jedinečného diela, ktoré patrí medzi najvýznamnejšie pamiatky výtvarného umenia na Slovensku prvej polovice 17. storočia.

ZAUIJAVOSŤ

Vzhľadom na skutočnosť, že Žilinská synoda sa konala pod záštitou uhorského palatína grófa Juraja Turza z Betlanoviec, stúpenca reformácie augsburského smeru, aj dizajn poštovej známky je prispôbostený týmto historickým realitám. Na hárčeku je umelecky stvárnený hlavný obraz z tzv. Turzovho oltára, ktorý si dal palatín vyhotoviť do kaplnky svojho hradu na Orave. Oltár bol neskôr prenesený do evanjelického kostola v Necpaloch, kde sa nachádza dodnes. Poštová známka 400. výročie konania Žilinskej synody vyhrala 1. miesto v súťaži o najkrajšiu rytú poštovú známku Európskej únie „Grands Prix de l'Art Philatlique“. O víťazstve rozhodla odborná jury 30. apríla 2011 v Bruseli. O poštovej známke sa hneď po jej vydaní začalo hovoriť vo filatelistickej obci v superlatívoch, napríklad bola označovaná za najkrajšiu známku desaťročia alebo najkrajšiu slovenskú známku vydanú po roku 1993. Koncom minulého roka bola ocenená dvoma cenami ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a získala aj ocenenie generálnej riaditeľky SP, a. s. – Krištáľovú známku za najkrajšiu známku roka.

Rosu dejte, ó nebesa!

(Má svůj nápěv)

Rosu dejte, ó nebesa!
Tak otcové volali,
Aby Mesiáš radost nesa,
Přišel k nim, srdečně žádali.

Rosu dejte, ó nebesa!
Přiď, ó Pane Ježíši!
Jakož jsi dávno, na světě jsa,
Sliboval své křesťanské říši:

Rosu dejte, ó nebesa!
I my také volejme,
Aby Kristus Pán, pomoc nesa,
Přišel k nám, srdečně žádejme.

Rosu dejte, ó nebesa!
Přiď, ó Pane Ježíši!
K příchodu Tvému církev plesá,
Uslyš srdečnou žádost naši.

JURAJ TRANOVSKÝ

FOTO: JAROSLAV KOVÁČIK

Na jubilejnej slávnosti pri príležitosti 400. výročia zrodu
TURZOVHO RENESANČNÉHO OLTÁRNEHO OBRAZU,
významnej slovenskej výtvarnej duchovnej pamiatky,
15. októbra 2011 v evanjelickom a. v. kostole v Necpaloch
zaspievala Kapela 2až3 s radostným srdcom tri kresťanské hymny.
Jednou z nich bola Tranovského Rosu dejte, ó nebesa!

Duchu v sebe stavajme katedrálu

Pochváľme ruku, ktorá poklepala kameň základný,
pochváľme čas, ktorý posviacku prvú známou učinil.
Lebo keď sa skrz konáre stromov zjaví chrámu veža,
obdivu nad dielom predkov našich ťažko sa ubrániť dá.

Veľa práce museli vykonať, vyzbierať obnos značný,
aby naplnili túžbu, ktorú umožnil im patent tolerančný.
Preto vždy s bázňou vstupujem do vchodových dverí,
ktorými predkovia naši prvýkrát vchádzali.

Vníмали priestory, poznačené vôňou novoty, dojatí,
keď im Božie slovo v reformačnom duchu kázal Ondrej Plachý.
Na stene neboli ikony, bola protestantsky čistá,
len pri oltári svojich verných vítal obraz Jezu Krista.

Lebo Bohu nie je milé viac, čo vonkajšok núka,
ale aby každý v sebe staval katedrálu Ducha.
Len ním usmernení môžeme hľadať cestu k pokoju
a vzácny poklad zachovať, stálu vieru svoju.

Preto vchádzajme často do stánku Boha všemocného,
tak ako vždy sa radi vraciame do domu Otcovho.
Do Jeho rúk vkladajme s dôverou obavy i nádej
a spievajme, vždy modlime sa, len v Duchu a v Pravde.

VLADIMÍR KNOŠKO

Báseň odznela na slávnostných službách Božích na
Pamiatku posvätenia chrámu 13. 11. 2011

*A my sme predsa chrám Boha živého, ako povedal Boh:
Prebývať budem v nich a prechádzať sa, a budem im Bohom,
a oni mi budú ľuďom.
(2K 6, 16).*

Nauč ma správnej bohoslužbe

Jedno miesto voľné nechajme – ak sa rozhodne Duch Svätý prísť, aby si mal kde sadnúť.

Verme, že aj dnes je tu medzi nami. Spravme mu miesto vedľa seba, v sebe, v dlani.

A poslúchnime, čo vraví: „Zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte!“ (Iz 58, 13)

„Ak si zdržiš nohy pre deň sviatočného odpočinku...“ (Teda ak sa vo sviatočný deň zdržiš robôt, ktoré vykonávaš vo všedný deň...)

Ako sa tu vysporiadať s čistým svedomím? Keď do spoločenstva idem, len ak mám navarené!

Keď mám všetko porobené. A keď nemám akurát návštevu. Keď nie je počasie vhodné na turistiku! Ak sa mi už nechce spať a vtedy, keď už naozaj nemám nič iné na práci...Veď aj tak som už dávno nebol!!!

Odpusť nám!

Amos (5, 21–24) ... vraví svojim súčasníkom a prečo si myslíme, že nás sa to netýka?

„Nenávidím, zavrhujem vaše sviatky...“

Jedni sa klaniam tým, ktorých sme si sami nazvali svätými – a druhí sa z toho smeje, mysliac si v srdci: Kto je lepší než my? (Rozumej ja!) Kto má lepšie prepracovanú vieru než my, teda aj ja. A keď niekto dáva otázky dieťaťa a iný sa pýta ústami filozofa, prečo sa staviam do roly, ktorá náleží Jemu? Blahosklonne, ba niekto až pohrdavo sa nad detskými otázkami pousmeje a na „filozofa“ hádže ohnivé šípy z očí! Odpusť nám!

Pyšné, pichľavé
chrámové zo zeme
tvária sa hrdó a pokorne,
svätené veže.

Bodajú zdola ma,
škriatok – ten farizej zeme.
Peniaze, moc,
naprotiveň, vzdor,
neláska...
Schovávaš ma tam, aj seba...
Ale milosrdenstvo a lásku
som chcel,
nie rátanie samochvál,
falošnú obeť.
Pichajú jazyky
zo zeme, bolia ma.
Nečuješ
hladných plač.
Bodnuté dlane kochania...
Nebolo krvi dosť
a ...mojej obete?
Nič iné netreba!
Nič iné neviete?
Chrámové veže...
Maj, ako ja ťa
vždy budem mať,
navždy len...
Dnes potrebuješ,
pohľad ma, pohľad,
viac ako včera
a zajtra viac než dnes.
Možno už vieš...
Reformáciu v láske...

Lukáš (18, 10–13) zaznamenal veľmi pekné Ježišovo podobenstvo: Dvaja muži vstúpili do chrámu. Farizej si zastal a takto sa modlil v sebe... Prečo si myslíme, že Boh je len v chráme a to iba v nefedu? A odkiaľ to máme, keď si myslíme, že vrcholom Jeho radosti je, keď konáme bohoslužbu samotnému Bohu?

Amos (5, 21–24) nás upozorňuje: Nenávidím – zavrhujem vaše (naše) sviatky. Neznášam vôňu vašich (našich) zhromaždení... Vari sa tam alebo u nás nenašli

2-3 zidení v Jeho mene? Problém nebol v tom. On nepotrebuje, aby sme mu „leštili“ dlanami topánky. Ani kolenami drali schody k Jeho trónu alebo počúvali Jeho slovo z kázni!

On iste nevyžaduje našu bohoslužbu. Naopak! Chce slúžiť nám. (Ježiš umýval nohy učeníkom.) – Len to prijaj! V Slove, v oplátke, v krvi, v príklade, v nabratí smeru, odvahy, bázne, pokory, lásky... v podaní ruky... V bezpodmienečnej ochote – v kostole, ale i na ulici – podaním ruky blížnemu! Odpusť – že tak nerobím!

Na inom mieste Lukáš (10, 29) hovorí: A on (teda i ja – my sa niekedy tiež tak pýtame) opýtal sa Ježiša: A kto mi je bližným? Odpovedal mu Ježiš: Išiel jeden človek z Jeruzalema dolu do Jericha... Ďalej už poznáme toto podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi. Kňaz i levita, čo išli okolo, konali zo svojho pohľadu, z pohľadu komunity, vtedy platných zásad a zákonov viery tú správnu bohoslužbu. Boh je svätý a oni slúžili Jemu, a tak sa nesmeli poškvriť dotykom chorého či nebudaj mŕtveho. Ale Ježiš nechce takú bohoslužbu – ísť iba do kostola, dodržiavať, čo od nás vyžaduje predpis, zvyk... „Milosrdenstvo – službu blížnemu, nie vašu obeť chcem.“

Matúš (25, 40) pripomína Pánove slová: Čokoľvek ste (sme) urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov (kolegov, susedov, cudzincov) a čokoľvek ste (sme) neurobili, mne ste urobili či neurobili – Bože, odpusť nám.

Matúš (9, 1) podčiarkuje: Milosrdenstvo (teda podanú ruku) chcem a nie obeť...! Obeť – to je chodenie po svete aj do kostola so škriatkom schovaným kdesi hlboko v nás. Je to škriatok, ktorý nám vstupuje do svedomia: Áno! Ty si si spravil čas na kostol, si dobrý – rozhodne patriš k tým lepším!... Je ťažké byť kresťanom! A ty to robíš. Ty si

kresťan. Robíš ťažkú vec. Obetuješ sa. Zaslúžiš si odmenu! Minimálne uznanie. (Či práve takto nehovorí šeptom ten „škriatok“ v každom ???) Obeť – to je aj to naše časté interpretovanie kresťanstva – byť kresťanom je vraj ťažké!? A keďže som kresťanom, tak to znamená, že som sa podujal robiť ťažkú vec, takže v istom zmysle som sa obetoval, obetoval svoje chamtivé ja, svoje chuťky, sklony k hriechu, sladkosti života, záľuby, čas. Premáham sa. Som, možno povedať, obeť viery v Boha. A Boh to isto-iste vidí a ma aj odmeni! Lútujem samého seba: je ťažké byť kresťanom?! Vtedy som čistý farizej. Presne taký ako ten z Ježišovho podobenstva.

(Nehodný služobník som, konal som len čo...)

R (12, 8): Kto čini milosrdenstvo, nech je ochotný...

Odpusť nám, Pane

Prosím, Bože, v mene Ježiša Krista
odpusť nám
sebaobetovanie,
sebaľutovanie,
sebavyvyšovanie.

A za úprimnosť nielen v srdci,
no i v dlani prosme
za publikána vo mne mnou utláčaného,
za cirkev a tých, čo ju vedú,
za pokoru, Bože,
za brata, za sestru,
a aj za mňa, ak Ti ešte ostane,
úprimne prosím Ťa, Pane...

Milosrdenstvo a nie obeť chcem od vás!
Majme na mysli milosrdenstvo – teda pomoc blížnemu v mene Ježiša Krista.
Posúvajte BOHOSLUŽBU (ktorú sme v absolútnej dôvere prijali) ďalej – BLÍŽNEMU!

MIRO ZACHAR

S r d c e

K domorodcom z kmeňa Zulu prišli misionári. Medzi tými, ktorí uverili zvesti evanjelia, bola žena, ktorej muž sa podieľal na prípravách pohanských orgií. Jeho žena odmietla mať naďalej účasť na takýchto oslavách.

Veď „aká zhoda medzi Kristom a Bileáľom? Alebo aký podiel veriaceho s neveriacim?“ 2K 6, 15

Preto ju muž často surovo mučil a bil. Jednej noci sa rozhodol, že ju zabije. Žena sa prebudila vo chvíli, keď ju chcel prebodnúť. Chytila do rúk oštep a bránila sa. Tak si zachránila život, ale jej zranenia boli vážne. Muža odsúdili na tri roky väzenia. Keď sa žena zotavila, uvarila jedlo, čo mal rád, a šla svojho vraha do väzenia navštíviť. Navštevovala ho tak často, ako to len bolo možné. Po roku muža premohla láska, dokazovaná jeho manželkou. Stal sa Kristovým nasledovníkom. Aj on zavrhol starý spôsob života.

A dám vám nové srdce a nového ducha dám do vášho vnútra... (Ez 36, 26)

Polepšené srdce má hranicu v trpezlivosti, dobrotivosti... (1K 13, 4–7)

V jednej kázni sme počuli, že pekle je plné slušných ľudí!

Polepšené srdce je pasca – som dobrý.

Božie slovo v Ez 36, 26 hovorí: „A dám vám nové srdce...“ Dať môže len ten, kto je vlastníkom. Vlastníkom nového srdca je sám Pán Ježiš Kristus. Nové srdce má len jednu hranicu. Hranicu pred hriechom.

Láska je jediná moc, ktorá sa môže rozpínať a nikoho neohrozuje. Naopak, robí okolie bohatým. (1K 13, 8)

Jedine láska má moc doviest' k pokániu prežitému pod golgotským krížom. (R 5, 8)

Táto jednoduchá žena prežila, hlboko si bola vedomá, čo získala – prešla zo smrti do života. (J 5, 24) To, čo urobila pre svojho manžela, bolo možné len v novote života. (R 6, 4)

Láska je jediný, ale mocný povraz, ktorým – kto chce – je tiahnutý do Božej náruče odpočinku. (Oz 11, 4; Mt 11, 28)

Už nie boje a zakrývanie, lebo „...ak je niekto v Kristu, je nové stvorenie. Staré veci sa pominuli a hľa nastali nové“. (2K 5, 17)

Ak je...

„Stvor mi čisté srdce, ó, Bože, a obnov priameho ducha v mojom vnútri.“ (Ž 51, 12)

MILAN TKÁČ

Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam, nie ako svet dáva, vám ja dávam.
Nech sa vám nermúti srdce a nestrachuje!

J 14, 27

Vďaka za hudby dar...

V I A N O Č N Á
P O H L A D N I C A
N A Š E J
N O V E J
K A N T O R K Y

„Martinka, počuli sme, že chodíš na klavír, pod nám skúsíš niečo zahrat“ – povedal mi raz ujo Bruncko na detskej besiedke. To som mala tuším osem... Odvtedy som na striedačku s dievčatami hrávala na besiedkach, na doraste, na mládeži, v táboroch. Neskôr sa pridružilo hranie na filii – Severe. S organom ma zoznámila vtedajšia kantorka Anička Hroboňová. Bolo pre mňa veľkým zážitkom počúvať jej krásnu hru, no zároveň

sa mi organ zdal byť veľmi zložitým nástrojom. Prvýkrát som si na ňom tak ozajstne zahrála za pomoci skvelej kantorky Marienky Hroboňovej. Keď sa ma opýtala, či by som mohla po nej prevziať túto službu, vedela som, že odpoviem áno, hoci som mala veľké obavy z toho, ako to zvládnem, pretože Marienka je vynikajúca hudobníčka a pokračovať v práci, ktorú ona robila tak krásne a zo srdca, sa mi zdalo a ešte stále zdá byť veľmi zložitú. Ale verím, že s Božou pomocou a s trpezlivosťou to časom zvládnem.

Dnes si už neviem predstaviť svoj život bez klavíra, organu či spevu. Moje poďakovanie patrí všetkým, ktorí ma podporujú, ktorí mi pomáhajú a ktorí ma pochvália, aj keď viem, že som zas urobila pri hre veľa chýb. Zo srdca ďakujem mojim skvelým rodičom za to, že mi pomáhajú s výchovou

a starostlivosťou o môjho syna, bez nich by som nemohla robiť túto krásnu službu. Ďakujem vám, sestry a bratia, za vaše modlitby, povzbudenie a podporu vo viere.

Je veľká škoda, že mnoho ľudí v našom zbere, ktorí dostali od Pána rovnaký alebo iný dar ako ja, ho nevyužívajú. Akoby tým odmietli z lásky darované perníkové srdce... Kolko dobrých hudobníkov či spevákov sedí každú nedeľu v laviciach medzi na-

mi! Možno je to strach alebo tréma pred davom ľudí, ale každý začiatok je ťažký a z vlastnej skúsenosti viem, že to chce len párkrát si zahrat alebo zaspievať – a všetky obavy pomínú.

Nebojme sa využiť dary, ktoré nám Pán Boh dal. Chváľme ho modlitbami, piesňou, spevom, tancom, slovom. Ak sa práve TY hanbiš spievať sám, príď medzi nás na spevokol, radi privítame šikovného speváka. Ak sa hanbiš sám hrať, oslov ma, niečo pekné si nacvičíme a potom si v kostole spolu zahráme.

Bratia a sestry, prajem vám požehnané, láskou a pokojom naplnené vianočné sviatky. Nech naše srdcia hrajú úprimnú melódiu na česť a chválu Pánu Bohu nielen počas týchto sviatkov, ale po celý náš život!

Vďaka, Pane, za hudby dar...

MARTINA ŠUVADOVÁ

Tretiačik Peťko učil škôlkarov o vesmíre

„S iniciatívou som vyšla sama. Peťka som sa opýtala, či chce prísť do materskej školy porozprávať deťom o vesmíre, ktorý má tak veľmi rád. Bez váhania povedal áno, a videla som na ňom, že sa mu ten nápad páči. Bolo rozhodnuté. “Takto sa nám zdôverila Petra Banášová, mamička osemročného Peťka, ktorý pre škôlkarov zrealizoval besedu o vesmíre. Rozhovor s pani Banášovou, do ktorého miestami vstupuje aj žiak Evanjelickej základnej školy v Martine, Peter Banáš, má na muške tému vesmír, prekonávanie trémy, motiváciu dieťaťa či schované knihy pod vankúšom.

Fakt, že dieťa učí iné deti možno považovať za výnimočný jav. Najmä, ak má odvahu zrealizovať besedu a dať v nej priestor rozličným otázkam svojich poslucháčov. Nepredbiehajte však a radšej skúsme zistiť, ako prebiehala Peťkova diskusia so škôlkarmi. Odpovedá Peťkova mamička Petra Banášová.

Na začiatku sa Peťko predstavil a povedal, do akej školy chodí. Mal pripravené DVD ukázať na upútanie pozornosti a potom v 12 bodoch postupne porozprával o vesmíre. Hovoril o slnku a slnečnej sústave, popísal všetky planéty a ich mesiace. Keďže to deti bavilo, hovoril aj o trpasličích planétach, asteroidoch, meteoritoch, meteoroch a kométach. Vo svojej prednáške spomenul aj hviezdy vo vesmíre, ktoré sú podobné slnku, či rekordy slnečnej sústavy. Ku každej téme mal pripravené obrázky z kníh o vesmíre a na USB kľúči stiahnuté videá. Na záver sa ho deti pýtali, čo ich ešte zaujíma a on odpovedal...

To znie výborne. Takto má predsa vyzeráť správna pedagogická príprava – trochu textu, video, zážitok, otázky pre poslucháčov a správne odpovede. Čo sa malým poslucháčom najviac páčilo? Zaznelo zo strany škôlkarov aj niečo vtipné či zaujímavé?

Peťka počúvali deti vo veku od 2 do 6 rokov. Páčilo sa im všetko, pretože na záverečné otázky vedel s malou pomocou pekne odpovedať. Veselo bolo, keď dvoj-troj ročné detičky ukázali na jeden z obrázkov s planétami a povedali, že sú to guľôčky.

Je Peťkov záujem o vesmír dlhodobým koníčkom? Kedy sa začal zaujímať o náš „makrosvet“?

O vesmír sa zaujíma odvtedy, ako dostal na meniny encyklopédiu, v ktorej zbadal tému vesmír..., a bolo to. Odvtedy kupujeme len knihy o vesmíre, encyklopédie, glóbusy všetkých možných veľkostí. Medzičasom sa pridali aj ďalšie témy, ktoré ho zaujímajú, a to predhistória, mapy či Biblia. Peťko dnes s knihami aj spáva (smiech).

Myslím, že to robí dobre. Veď kedysi sa knihy vkladali pod vankúš, aby sme sa ráno zobudili múdrejší. Vráťme sa však späť k Peškovej diskusii. Ako prebiehala jeho príprava?

Peškova príprava na diskusiu bola veľmi zaujímavá, miestami až vtípne búrlivá. Peško totiž presne vedel, o čom chce hovoriť a ako to chce mať spracované. Moje zasahovanie sa mu vôbec nepáčilo. Začal sa pripravovať asi týždeň pred prednáškou a jej program tvoril štyri dni, vždy hneď po návrate zo školy. Aby to bolo rýchlejšie, všetko mi diktoval a ja som písala, teda ak som stihala, lebo jeho myšlienky boli rýchlejšie ako moja ruka.

Do rozhovoru sa zapája aj tretiak Peško. Povedz nám, čo sa ti na vesmíre najviac páči?

Peško: Zaujíma ma, čo je za tým – čo je za oblohou, za planétou Zem, za slnečnou sústavou. Chcel by som vedieť, kde sa vesmír končí; ako a prečo to vo vesmíre funguje. Najviac ma zaujíma celá slnečná sústava.

Poznať celú slnečnú sústavu sa môže zdať rovnako ťažké ako si získať pozornosť toľkých škólkarov. Čo bolo pre teba na učení kamarátov zo škôlky najťažšie? A čo sa ti najviac páči?

Najťažšie bolo rozprávať im o vesmíre „detsky“, aby tomu rozumeli. Páčilo sa mi, že ma počúvali a vedeli odpovedať na moje otázky. Najviac sa mi vlastne páčilo, že sa im to páčilo (smiech).

Ako ste vy, pani Banášová, povzbudzovali svojho synčeka k odvahe postaviť sa pred deti a chcieť ich niečo naučiť? Bol Peško vždy taký bezprostredný, alebo ste ho k tomu viedli výchovou?

Na túto otázku ťažko odpovedať, pretože Peško je pred cudzími ľuďmi veľmi utiahnutý a tichý. Má problém spontánne komunikovať. U neho je to buď, alebo. V téme vesmír je však doma a je si istý sám sebou. Vie, že to vie, možno preto nabral odvalu ísť a hovoriť pred inými. Asi dva dni pred besedou sa mi priznal, že má strach z toho, či to deti bude baviť. Uistila som ho, že to má skvele pripravené, že to bude určite zaujímavé. Malá tréma tu bola, ale zvládol to úžasne. Ja sama som bola zvedavá, ako sa s tým popasuje.

Dôležité teda je, aby sa dieťa dobre pripravilo a bolo uistené, že to zvládne. Aké to bolo tesne pred besedou?

Trému som mala skôr ja. Peško sa veľmi tešil a stále pozeral na hodiny, kedy už deti prídu. Doslova paskakoval okolo stola od vzrušenia (smiech).

V našom okolí je iste veľa rodičov, ktorí si uvedomujú nadanie svojich detí a chcú svoje ratolesti v ich daroch povzbudzovať? Ako na to? Poradíte?

Poradila by som, aby svojim deťom verili a dali im priestor na to, aby sa mohli rozvíjať. Dôležité je vypočuť ich, ak chcú na nejakú tému niečo povedať. Určite sa tiež oplatí investovať do vzdelania. Jediné darčeky, ktoré si Peško želá, sú knihy, a stále sa mu zdá, že ich má málo. Žijeme skromne a častokrát sú knihy, po ktorých Peško túži, pre nás prídrahé. Ak však nejakú knihu dostane, veľmi si to váži. Snažím sa ho v tom podporovať čo možno najviac.

Peško je dnes tretiak na Evanjelickej základnej škole v Martine. Ste s touto školou spokojná?

EZŠ má záujem o svojich študentov. Vychováva deti k láske k Bohu a rozvíja ich vo všetkých smeroch. Spôsob výučby a prístup pedagógov sú na vysokej úrovni. Mój syn tu chodí tretí rok a stále sa presviedčam o tom, že prihlásiť ho na túto školu bolo správne rozhodnutie.

Žiaci Evanjelickej základnej školy v Martine vytvorili cenné dielo o jednej z obetí totality

Žiačky EZŠ v Martine, účastníčky projektu G. Kubíková a Z. Medvedová s premiérkou vlády SR, Ivetou Radičovou

Žiaci ôsmeho ročníka Evanjelickej základnej školy v Martine sa po minuloročnom striebornom umiestnení opäť zapojili do projektu *Nenápadní hrdinovia*. Reagovali tak na výzvu Ústavu pamäti národa, Konfederácie politických väzňov Slovenska a občianskeho združenia Nenápadní hrdinovia nájsť ľudí, ktorí v čase komunistického režimu „šli proti prúdu a zaplatili za to vysokú daň“.

Ôsmaci tentokrát pripravili projekt o biskupovi západného dištriktu ECAV a spoluzakladateľovi Svetovej rady cirkví Fedorovi Ruppeldtovi (1886–1979). Pripomeňme, že evanjelický biskup Ruppeldt bol v čase komunistického režimu prenasledovaný a odsúdený.

Tretí ročník projektu, na ktorom sa zúčastnili študentské tímy z celého Slovenska, sa konal vo vládnom hoteli Bôrik v Bratislave pod záštitou predsedníčky vlády SR Ivety Radičovej. Autor a gestor projektu František Neupauer pri tejto príležitosti vyjadril radosť, že študenti „objavili ľudí, ktorí svojimi postojmi prinavrátili slobodu v našej krajine“.

Pre žiakov a ich učiteľov bola v Bratislave pripravená unikátna konferencia a bohatý program. V dňoch od 16. do 18. novembra navštívili budovu parlamentu a vojenské bunkre v Petržalke. Okrem toho sa v Slovenskom národnom divadle zúčastnili na oslave 22. výročia Nežnej revolúcie a revolučného procesu, ktorý v roku 1989 zlomil komunistický režim v krajinách východného bloku a priniesol dlho očakávanú slobodu a demokraciu.

V budúcom školskom roku sa projektu *Nenápadní hrdinovia* zúčastnia naši žiaci už tretíkrát. Už teraz sa môžeme tešiť na ďalšieho nenápadného hrdinu, ktorým bude prvá farárka Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Žiačky spracujú životné dielo Dariny Bancíkovej, učiteľky náboženstva a štátnou bezpečnosťou prenasledovanej a komunistickým režimom väznenej evanjelickej farárky.

Viac o projekte *Nenápadní hrdinovia* nájdete na www.november89.eu

HEDWIGA HENNELOVÁ,
DUŠAN HAŠKO

PRVÉ stretnutie mládeže Turca o stromoch, ovocí a dynamike

Pozdravujem našich pravidelných čitateľov stĺpčka „mládež“. Ako inak, aj dnes budeme hovoriť o nás – o stretnutí mládeže Turca, ktorá sa 11. novembra 2011 úspešne „potlačila“, aby sa napokon zmestila do auly v našej obľúbenej Biblickej škole (ešteže má aula aj „balcony“, americký lektor Benjamin Chandler si ich celkom pochvaľoval). Prvé, premiérou ošľahané stretnutie sa konalo na tému „budem ako strom“ a ÁNO – NIK nemal v úmysle nám naznačiť, že sme ako drevá či dutí ako polená...

★ Kto nechodí, nestojí, nesedí...

Marián Kaňuch, farár z cirkevného zboru v Žiline, nám v úvode svojho slova položil otázku: *Aký je šťastný človek?* Odpoveď nám dal hneď prvý zo stopäťdesiatich žalmov: Šťastný je ten, kto *nechodí podľa rady bezbožníkov; kto nestojí na ceste hriešnikov a kto nesedí v kruhu posmievačov.* Šťastný je predsa ten, kto má záľubu v *zákone Hospodinovom.* Až vtedy je ako strom, ktorý je zasadený pri vodných tokoch...; strom, ktorý nevysychá; strom, ktorý dáva ovocie!

★ Aké ovocie prinášam?

Túto otázku sa Marián Kaňuch opýtal desiatok párov očí. Z deviatich druhov ovocia Ducha, ktoré nachádzame v Biblii (kde inde ako v Novej zmluve), sme si mohli vyberať. Aké ovocie prinášam? Lásku a radosť, nežnosť a zhovievavosť, pokoj a dobrotivosť či nežnosť, vernosť a zdržanlivosť?

Obraz úrodného stromu v Biblii predstavuje vzťah človeka s Bohom. Ak je je-

ho zdrojom Boh, nevysychá, ale rodí ovocie. Jedného dňa sa nezosype. Jeho lístie nevädne! Žalm 16 preto človeku vždy nanovo pripomína, že *preňho niet šťastia mimo Boha.* Ak teda *dúfame v Hospodina,* sme a naďalej *ostávajme ako stromy pri vode, ktoré zapustia korene a rodia svoje ovocie.*

★ O dynamike hlasov a rýchlych záveroch

Ľudia nemajú radi dlhé texty, a tak mi zostáva už len poďakovať – vám, milí priatelia – za to, že ste vytvorili priateľskú, veselú a zdravo hlučnú atmosféru, v ktorej bolo dostatočne ticho, aby každý počul Slovo – primerane nahlas a osobne. Aj „dynamika“ na tomto mieste nás napokon isto trénovala na ohlušujúci svet všade okolo nás. Ten svet, ktorý sa súrne potrebuje stíšiť – najmä pred veľkosťou svojho Stvoriteľa..., aby mohol začať prinášať ovocie, ktoré zjemní a trochu osladí každodenný ľudský život.

(H E H E)

Povolenie pre Evanjelické gymnázium v Martine sme napokon získali

Budova pôvodného martinského nižšieho
evanjelického patronátneho gymnázia
z rokov 1866 – 1875

Evanjelické gymnázium v Martine je zaradené do siete škôl a školských zariadení. Radosnú správu nám oznámil člen expertnej pracovnej skupiny štátneho vzdelávacieho programu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu a tajomník pre školstvo Východného dištriktu ECAV v Prešove Miroslav Čurlík. Od tejto chvíle sa škola nachádza v systéme škôl, ktoré môžu vzniknúť a následne začať svoju výchovno-vzdelávaciu činnosť.

Pozitívnemu rozhodnutiu predchádzalo nesúhlasné stanovisko poslancov mesta Martin. Rozšírenie zoznamu gymnázií v meste poslanci neodporúčali napriek tomu, že jeho zriaďovateľ, Východný dištrikt ECAV, poukázal na dodržanie zámeru zaviesť povinnosť vyučovať anglický jazyk od tretieho ročníka základnej školy a zároveň podporiť rozvoj takéhoto, v Turci dosiaľ nejestvujúceho, typu stredoškolského štúdia. Rozšírenie zoznamu gymnázií martinskí poslanci neodporúčali z dôvodu rastúceho počtu gymnazistov na úkor študentov stredných odborných škôl a učilíš. Na Memorandovom námestí v Martine preto stále viac odznievala dilema kto z koho – kvalita alebo kvantita?

Kvalita verzus kvantita

Stanovisko Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK) malo záujem o kvalitu vzdelávania, na druhej strane však obhajovalo kvantitatívne ukazovatele o počte žiakov stredoškolského gymnaziálneho vzdelávania. SWOT analýza (ŽSK) poukazovala na potrebu *špičkových gymnázií s rozšíreným jazykovým vyučovaním*. V otázke smerovania gymnaziálneho vzdelávania mal ŽSK zároveň snahu optimalizovať počet žiakov gymnázií v pomere ku stredným odborným školám.

V tejto neľahkej situácii sa zdalo, že iba málokto si uvedomuje, že vznik školy nemusí automaticky znamenať nárast počtu študentov gymnázií. Práve opak je pravdou, pretože vznik kvalitnej školy gymnaziálneho typu môže prispieť aj k zvýšeniu nárokov na kvalitu v iných školách. Počet žiakov sa automaticky nezvýši so vznikom každej novej školy, nárast však môžeme zaznamenať v kvalite vzdelania ostatných škôl v dôsledku konkurencie. Kvalitu škôl napokon preverí aj nemenej dôležitá úspešnosť ich absolventov v prijatí na vysokoškolské štúdium alebo na trhu práce. V konečnom dôsledku preto hovoríme o náraste kvality a s tým úzko spojenej spokojnosti žiakov, ako aj rodičov, pedagógov a celej spoločnosti.

Snaha o znižovanie počtu žiakov gymnázií sa zároveň javila ako spiatočnica. Dnešných 32 % absolventov totiž nepredstavuje významný nárast počtu gymnazistov. Koncepcia ŽSK navyše argumentovala potrebou nárastu všeobecného vzdelávania „z dôvodu zvyšujúcich sa nárokov spoločnosti na jeho kvalitu, ale aj úsilia spoločnosti zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania, ktorého základným pilierom je práve vzdelanie všeobecného charakteru“. Argumenty o znižovaní počtu gymnazistov neobstáli. Boli totiž aj v protiklade k snahám zvyšovať vzdelanostnú úroveň Slovákov.

Vízia – potreby – požiadavky

Plánované evanjelické gymnázium má predstavovať zariadenie bilingválneho slovensko-anglického typu, čo je v súlade so zámerom vlády Slovenskej republiky a Ministerstva školstva VVaŠ SR. Päťročné gymnaziálne štúdium plánuje nadviazať na výchovno-vzdelávaciu činnosť Evanjelickej základnej školy v Martine, ktorá pôsobí už ôsmy rok a je zameraná na výučbu anglického jazyka a informačných technológií. Vízia, stratégia a školský vzdelávací program základnej školy sú podľa jej riaditeľa Jozefa Sopoligu nastavené tak, aby mali žiaci čo najmenší problém s prechodom na bilingválne gymnázium a aby v tomto štúdiu boli úspešní.

„V oblasti jazykového vzdelávania a jeho ďalšej podpory je preto optimálny priestor pre vytvorenie a rozvoj bilingválneho gymnázia,“ konštatuje riaditeľ. Pripomína tiež hlavný prínos gymnázia pre cirkev a školstvo na Slovensku. Okrem akademického rastu, duchovnej formácie žiakov a podpory ich prosociálneho správania hovorí riaditeľ aj o akcelerácii v jazykovom vzdelávaní v bilingválnej forme a rozvoji nadania žiakov z duchovnej, ale i výchovno-vzdelávacej stránky. V neposlednom rade pripomína aj prirodzené pokračovanie vzdelávania žiakov základnej školy na rovnakom type školy, ktorým by plánované gymnázium bez pochyb bolo. „Chceli sme, aby mohli byť žiaci naďalej vzdelávaní v evanjelickej škole so silným akcentom na kvalitu tak výchovy v evanjelicko-kresťanskom duchu, ako i vzdelávania najmä v oblasti jazykov,“ dodáva Jozef Sopoliga.

Tento zámer podporuje aj investícia do jazykového vzdelávania žiakov na základnej škole. Výučba anglického jazyka prebieha totiž nielen na samých hodinách cudzieho jazyka, ale integrovala sa aj do viacerých odborných predmetov. Dotácia angličtiny napríklad pre 7. ročník je 4 hodiny týždenne. K tomu treba pripočítať 1 hodinu vedy a 1 hodinu humanitných vied v anglickom jazyku. Učitelia s pomocou amerických lektorov navyše integrujú angličtinu aj do iných predmetov. V rámci vzdelávania v cudzom jazyku došlo k úprave tak osnov, ako aj časovotematických plánov predmetov; nosnou časťou bola taktiež tvorba výučbových materiálov pre žiakov a tvorba metodických materiálov pre učiteľov. Prvotná vízia sa v priebehu posledných ôsmich rokov existencie základnej školy skĺbila s potrebami a požiadavkami tak žiakov, ako aj rodičov. Prirodzene to preto vedie k myšlienke vzniku evanjelického gymnázia, kde by mohli žiaci plynule pokračovať v rovnakom charaktere vzdelávania.

Celocirkevný dôvod pre vznik evanjelického gymnázia v meste Martin vidí aj farár ECAV Mi-

lan Kubík, ktorý pripomína, že napriek existencii evanjelických gymnázií v Košiciach, v Prešove a v Liptovskom Mikuláši „od Mikuláša cez Turiec až po Považie takáto škola chýba“.

Ďalšie predsavzatia

Základný stupeň vzdelávania prostredníctvom evanjelickej základnej školy a rovnako akreditované vysokoškolské programy na Žilinskej univerzite už v súčasnosti existujú. Vytvorenie gymnázia bude ďalšou časťou do už existujúceho väčšieho výchovno-vzdelávacieho projektu s názvom Centrum kresťanského vzdelávania (CKV). CKV už dnes poskytuje priestor na duchovný, duševný a telesný rast detí v predškolskom veku, školopovinné deti, mládež a vysokoškolákov. CKV chce byť zároveň súčasťou väčšieho projektu z názvom *AKROS – Areál komplexného rozvoja osobnosti*. Jeho víziou je vytvoriť vzdelávací, kultúrny a športový areál v centre Martina, ktorý by umožňoval a súčasne podporoval rozvoj duchovnej, duševnej a fyzickej stránky obyvateľov. Projekt podporuje vzájomnú spoluprácu štátnych, národno-kultúrnych, vzdelávacích a odborných ustanovizní v Martine, ako sú Matica slovenská, Slovenská národná knižnica, základná umelecká škola, ale aj Biblická škola, evanjelická základná škola spolu s materskou školou a plánovaným gymnáziom. Pozitívnym faktorom je, že mesto Martin sa k projektu vyjadrilo súhlasne. Na margo toho riaditeľ Biblickej školy v Martine Bohdan Hroboň vyjadril radosť z možnosti „využiť potenciál a genius loci Martina ako centra národnej kultúry, ktorý zo zákona má na svojom území vytvárať podmienky na umiestnenie ďalších ustanovizní v oblasti školstva, vedy a kultúry“. Aj z tohto pohľadu sa evanjelické gymnázium stáva prirodzeným vyústením týchto snáh a regulárne zapadá do celkového plánu ďalšieho rozvoja mesta.

Stavať na pevných základoch

V tomto argumentačnom kolotoči o počtoch študentov gymnázií v porovnaní so strednými odbornými školami a učilišťami treba konštatovať, že nikto nepochybuje o potrebe stolárov, murárov a iných vzácných remeselníkov. Takisto nepochybujeme o potrebe vzdelaných, bilingválne, trilingválne či technologicky vybavených absolventov gymnázií, ktorých vzdelávajú už existujúce gymnáziá. Docent Miloš Kovačka však doplnia ešte jednu nevyčítanú potrebu, keď hovorí, že „nadovšetko, doslova ako soľ, potrebujeme v školstve duchovnú kontinuitu“. Evanjelické gymnázium by túto potrebu naplniť dokázalo. Rovnako v minulosti, keď si vyslúžilo dobré meno a čistý kredit vo výchove a vzdelávaní ľudí, ktorí sa potom „vedeli zodpovedať vlastnému svedomiu, kresťanskému i národnému presvedčeniu,“ dodáva Kovačka.

Pripomeňme si preto pôvodné martinské nižšie patronátne gymnázium, ktoré bolo súčasťou Memorandového námestia nielen geograficky, ale svojím poslaním, atmosférou a túžbou meniť svet k Božej sláve aj duchovne. Za jeho otvorením stáli napokon najvýznamnejšie osobnosti slovenského kultúrneho života, ako Karol Kuzmány, Michal Miloslav Hodža, Jozef Miloslav Hurban alebo Ján Jenseňský. Po krátkom trvaní muselo gymnázium prijať svoj zánik. Dokázalo to však s pokorou, pripomína Miloš Kovačka. Na záverečnom pietnom zhromaždení školy 30. januára 1875, keď študenti so svojimi profesormi spievali známu pieseň *Co Bůh činí, vše dobré jest, modlil sa správca vtedajšieho gymnázia Martin Kramár taktó: „Pane, daj, aby z každej našej slzy raz radosť vykvitla.“ Jeho modlitba, ako veríme a vidíme, sa naplnila. Podľa Miloša Kovačku „povstalo dnes gymnázium z ruín – pulzuje v ňom školský život, rastie v ňom Biblická škola a rodí sa predstava, na základe ktorej sa formuje Centrum kresťanského vzdelávania“.*

Na strednom Slovensku vznikla Katedra náboženských štúdií

Vzdelávanie v evanjelickom náboženstve sa vyše dvadsať rokov po revolúcii tešilo aj vysokému záujmu študentov aj poklesu ich preferencií na úkor iných študijných odborov. Študent je tvor nevyspytateľný. Pri rozhodovaní o štúdiu a budúcom uplatnení totiž pozerá optikou všetkých svojich možností: Zvládnem to? Môžem si školu zaplatiť? Čo zo mňa vyrastie? Uplatním sa? Ako sa môžem formovať po duchovnej stránke? Na druhej strane sú tu odborníci na slovenské školstvo, ktorí tvrdia, že vysokých škôl je veľa a je potrebné redukovať ich počet. Ministerstvo školstva pritom argumentuje tvrdením, „že na trhu vyhrajú tie najlepšie“. Aby toho nebolo málo, v zhľuku názorov a tvrdení kričia médiá – počujeme v nich o zisku a strate škôl, o uplatnení študentov, o úradoch práce či dilemy o kvantite a kvalite... Pýta sa niekto aj na to, čo dnešná spoločnosť naozaj potrebuje a kam sa hodnotovo uberá?

Pri príležitosti vzniku Katedry náboženských štúdií na Žilinskej univerzite uvažuje aj nad týmito témami ADRIÁN KACIAN z Centra kresťanského vzdelávania v Martine.

Aké boli začiatky dnes už existujúcej najnovšej katedry na Žilinskej univerzite?

Katolícka katecheticko-pedagogická katedra sv. Ondreja bola o desať rokov po revolúcii vyčlenená zo Žilinskej univerzity, aby vytvorila základ budúcej Katolíckej univerzity v Ružomberku. Na Žilinskej univerzite po nej ostalo voľné miesto. Písal sa rok 2000, jubilejný, čo sa týka samotného čísla, keď vznikla perspektíva novej pôsobnosti evanjelikov. Iničiátori nového študijného programu na univerzite, ktorý by pripravoval učiteľov evanjelického náboženstva v kombinácii s iným predmetom, onedlho získali mandát Generálneho presbyterstva a súhlas vtedajšieho dekana Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského. Po konzultáciách s profesormi zo zahraničných univerzít a seminárov bol vypracovaný študijný program, ktorý schválila aj akreditačná komisia. A vzdelávanie učiteľov evanjelického náboženstva v kombinácii s iným predmetom sa mohlo začať.

Študijný program s názvom Učiteľstvo evanjelického náboženstva bolo odobrené. Aké bolo jeho prvotné zameranie?

Oddelenie náboženskej výchovy ECAV sa etablovalo na Fakulte prírodných vied Žilinskej univerzity (ďalej FPV ŽU) v septembri 2001 ako študijný program s názvom Náboženská výchova ECAV v kombinácii s učiteľstvom všeobecnovzdelávacích predmetov. V pilotnom školskom roku 2001/02 začalo študovať náboženskú výchovu ECAV v kombinácii s anglickým jazykom, matematikou a hudbou 12 študentov, dnes už absolventov, pôsobiacich nielen na našich evanjelických školách.

Spĺňa odbor aj akreditačné kritériá?

Áno. Výučbu prvých dvanástich študentov v prvom roku existencie oddelenia Náboženských štúdií zabezpečoval odborný garant študijných programov doc. ThDr. Peter Gažík spolu s dvoma vyučujúcimi na dohodu. Boli nimi nebohý pán farár cirkevného zboru v Martine Ján Bohdan Hroboň a súčasný pedagóg na Žilinskej univerzite a Biblickej škole v Martine Adrián Kacian.

Len na porovnanie možno spomenúť, že v aktuálnom školskom roku na oddelení náboženskej výchovy pôsobia šiesti vyučujúci na plný úväzok, traja spolupracovníci na dohodu, americkí lektori jazyka a americkí hosťujúci profesori.

Vďaka záujmu študentov a ich dobrým študijným výsledkom pribudli ďalšie dva odbory. Čo prinášajú do súčasného vzdelávania?

Vznik ďalších dvoch študijných odborov potvrdil, že dobré dielo sa podarilo a ďalej sa mu darí. Oddelenie náboženskej výchovy zabezpečuje v súčasnosti teda už tri študijné odbory – učiteľstvo náboženskej výchovy v kombinácii s matematikou alebo anglickým jazykom, odbor misijná práca s deťmi a mládežou. Štúdium sa uskutočňuje v priestoroch Biblickej školy v Martine. Rozširujúce magisterské štúdium prebieha v dialkovej forme počas štyroch semestrov. Napríklad v odbore misijnej práce s deťmi a mládežou, ktorý sa uskutočňuje v priestoroch gymnázia v Martine, nastúpilo v tomto školskom roku 21 študentov. Výchovno-vzdelávacia činnosť misijných pracovníkov s deťmi a mládežou je zameraná na štúdium teológie, pedagogiky, psychológie a sociológie. Výber najnovšej „dvadsaťjedeničky“ bol známy už v júni. Prihlásených bolo viac ako deväťdesiat študentov, z ktorých sme vybrali tých najlepších. Výberovým kritériom pre prijatie na štúdium bol test z troch oblastí – z Biblie, teológie a etiky a zo samotnej práce s deťmi a mládežou.

Nedávne organizačné zmeny na Fakulte humanitných vied sa dotkli aj výučby náboženskej výchovy. Bol aj to jeden z podnetov pre vznik Katedry náboženských štúdií?

Organizačne patrilo oddelenie náboženskej výchovy dosiaľ pod Katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva (ďalej KMKD ŽU) na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity. KMKD ŽU je dnes pomerne rozsiah-

la katedra čo do obsahu odborov ako aj počtu zamestnancov. Napriek snahe bývalého i súčasného vedenia tejto katedry nie je však komunikácia a spolupráca v jej vnútri vždy optimálna. Aj to bol napokon jeden z podnetov pre dnešné osamostatnenie Katedry náboženských štúdií od spomínanej Katedry mediamatiky. Týmto krokom sa nielen znižuje rôznosť a tým aj roztrieštenosť Katedry mediamatiky, ale pomôže to aj vzájomnej komunikácii a participácii na študijných programoch v rámci Žilinskej univerzity.

Aké je obsahové zameranie Katedry náboženských štúdií?

Oblasťou profilácie Katedry náboženských štúdií na vedeckej a pedagogickej úrovni sú didaktika náboženskej výchovy a kresťanské vzdelávanie. Tento smer vývoja korešponduje so súčasnými študijnými programami a zároveň vyplňa nie celkom rozpracovanú oblasť na trhu so vzdelávaním. Čoraz väčšmi sa totiž ukazuje potreba rigorózneho konania v odbore didaktika náboženskej výchovy a doktorského vzdelávania v odbore didaktika náboženskej výchovy. Didaktika náboženskej výchovy a kresťanské vzdelávanie budú preto nielen spoločnou bázou, ale aj rozlišovacím faktorom budúcej katedry na trhu vzdelávania.

Aké sú ciele Katedry náboženských štúdií?

Sme presvedčení, že osamostatnenie oddelenia a následný vznik Katedry náboženských štúdií prinesie množstvo impulzov, ktoré vyústia nielen do hľadania prienikov v už jestvujúcich študijných programoch, ale aj akreditovania nových programov, ktoré budú reflektovať potrebu spoločnosti a záujem študentov. Nová katedra je už teraz dostatočne zabezpečená z osobnostnej aj odbornej stránky. Tvoríme vyvážený tím schopný plodnej spolupráce, ktorý chce ešte výraznejšie prispieť k zvýšeniu kreditu tak Žilinskej univerzity, ako aj slovenského školstva.

ROZHOVOR PRIPRAVILA HEDWIGA HENNELOVÁ ∞
CENTRUM KRESŤANSKÉHO VZDELÁVANIA

Ruka k ruke v spoločnom diele – brigáda v pavilóne A

Budova bývalej škôlky, nám dobre známa ako pavilón A, zažila v sobotu 22. októbra jednu zo svojich ďalších skrásťovacích kúr. Mnoho dobrovoľníkov pracovalo v priestoroch jej horného poschodia, kde bude pravdepodobne už od septembra 2012, t. j. najbližšieho školského roka, fungovať evanjelická škôlka pre deti do šesť rokov. Ani dolné poschodie však neostalo bez povšimnutia. Viac ako 20 rodičov, pracovníci Biblickej školy (BŠ) a Evanjelickej základnej školy (EZŠ) na čele s riaditeľom a jeho manželkou či veriaci z evanjelického cirkevného zboru v Martine pracovali na renovácii troch tried, ktoré budú v blízkej budúcnosti slúžiť žiakom evanjelickej základnej školy.

Dlhoročný problém

Stále rastúci počet žiakov a kapacitne nevyhovujúce podmienky sú dlhodobým problémom EZŠ. Riaditeľ školy Jozef Sopoliga spomína na prvý rok, kedy prebiehalo vyučovanie v zborovom dome. Počas ďalších rokov pribudli priestory Živeny, potom aj triedy v BŠ či priestory v budove bývalého gymnázia. V tomto školskom roku má škola spolu 258 žiakov vo ôsmich ročníkoch. EZŠ vďaka renovovanej budove pavilónu A získa nielen nové priestory, ale aj charakter plnohodnotného vzdelávacieho komplexu.

Nedostatok priestorov trápi aj učiteľov. Slovamí pedagóga Martina Piláta chýba v škole miesto, kde by sa mohli učitelia stretnúť, akýsi učiteľský klub. S tým priamo súvisí aj problém pri šírení informácií medzi pedagógmi, ktorí dnes pôsobia vo viacerých budovách EZŠ.

Potrebu nových priestorov pre škôlku a základnú školu vidí aj riaditeľ Biblickej školy Bohdan Hroboň, ktorý v dostavbe a rekonštrukcii pavilónu A vidí nielen podporu kontinuity vzdelávania v evanjelickej škôlke, základnej škole, budúcom gymnáziu a vo vysokej škole v Mar-

tine, ale zároveň kvalitu výchovy v evanjelicko-kresťanskom duchu.

Brigáda sa ešte nekončí

Sobotňajšia brigáda mala za cieľ rozvrhnutie jednotlivých miestností pavilónu A. Potrebné bolo preto vybrať bezúčelné múry a navrhnúť priečky, ktoré by určovali nové priestory. Podľa slov účastníka Jara sa „vnútorné steny budovy búrali so zápalom“. Bolo to napokon vidieť aj na päťici detí, ktoré sa zaháňali kladivom a s nadšením objali už nepotrebné obkladačky.

Brigáda prebiehala od ôsmej hodiny a jej koniec odzvonil tesne pred zapadajúcim slnkom o 16.30 popoludní. Napriek dobre vykonanej robote si ale všetci účastníci uvedomili, že je potrebné ešte vymurovať nové priečky, na oboch poschodiach vymeniť okná, vybudovať sociálne zariadenia a natahať rozvody elektriny a vody. Motivácia účastníkov „pomôcť dobrej veci“ sa teda touto brigádou

nekončí. Práve naopak, každým novým vyspraveným metrom sa stáva miesto pre budúcich škôlkarov a dnešných žiakov EZŠ viac reálnejším a konkrétnejším. A hoci s nedostatkom financií ostávame vo viere stále bližšie k spoločnému cieľu – poskytnúť deťom priestor pre ich ďalšiu rast a plnohodnotné vzdelanie.

Keď sa sny stávajú skutočnosťou

Pripomeňme, že na Memorandovom námestí v Martine už existuje základný stupeň vzdelávania prostredníctvom EZŠ a rovnako akreditované vysokoškolské programy na Žilinskej univerzite. Vytvorenie priestorov pre evanjelickú škôlku a evanjelické bilingválne gymnázium bude ďalšou časťou do už existujúceho väčšieho výchovno-vzdelávacieho projektu s názvom Centrum kresťanského vzdelávania (CKV).

HEDWIGA HENNELOVÁ <<

CENTRUM KRESŤANSKÉHO VZDELÁVANIA

Jedni druhých bremená znášajte a tak naplníte zákon Kristou

Gal 6,2

Týmito slovami biblického textu sme v krátkosti predstavili Spoločenstvo sestier ručných prác pri Cirkevnom zbore ECAV v Martine na službách Božích v Krpelanoch 2. októbra 2011. Uvedený citát vyslovil na službách Božích v januári 1996 nebohý brat farár Ján Bohdan Hroboň a podniel vznik tohto spoločenstva. Tak bolo zasiate malé semienko a my dnes ďakujeme Pánu Bohu za jeho požehnaný vzrast. Semienko sa rozrástlo do košateho stromu s rozvetvenými konárkami, na ktorých z drobných stehov a krížikov vyrástli krásne výšivky – dečky, obrusy, záložky, slovenské blúzky a košele. To všetko z nápadov sestier a ich usilovných rúk.

Toto spoločenstvo je dodnes čulé i napriek chorobám a vysokému veku sestier, veď ich priemerný vek je 78 rokov. Okrem ručných prác so záujmom sledujeme všetko dianie v našom cirkevnom zbore. Pravidelne raz do týždňa sa stretávame pri modlitbách, nábožných piesňach a Božom slove. Stretávame sa preto, aby sme i napriek vysokému veku urobili niečo – akýkoľvek malý skutok – pre tých, ktorí potrebujú pomoc, aby sme urobili niečo, za čo nám nezaplatia, ale aby sme mali radosť z toho, že sme tento skutok urobili.

I veriacim v Cirkevnom zbore ECAV v Krpelanoch sme priniesli na pamiatku malý darček – vyšívanú dečku na prikrytie nádob používaných pri Večeri Pánovej, záložku do Biblie alebo spevníka, tabličky a malý finančný milodar. Nech tak, ako boli tieto darčeky s láskou zhotovené, sú aj veriacimi prijaté. Nech Pán Boh žehná tento cirkevný zbor a udelí mu veľa Božej milosti a lásky.

VIERA MAREČKOVÁ

B L A H O Ž E L Á M E

Tento rok sa dožila osemdesiatky naša vzácna sestra Dorothea Hansen z Gothy. Pracovala v nemeckej diakonii a po odchode na dôchodok sa aktívne zapájala do práce v cirkevnom zbore v Gothe. Počas prvej návštevy Slovenska sa zoznámila s Jánom Bohdanom Hroboňom – ešte v Hanušovciach – a potom, hlavne vďaka jej iniciatíve, začala spolupráca cirkevného zboru v Gothe s martinským evanjelickým cirkevným zborom.

Dorothea bola v mnohom ohľade našou inšpiráciou, napríklad pri zakladaní diakonie či krúžku ručných prác. Výšivky našich sestier obetavo predávala a získané finančné prostriedky prichádzali naspäť do Martina.

Vedenie nášho cirkevného zboru jej k narodeninám zablahoželalo a poslalo knihu o Martine. Zverejňujeme jej poďakovanie.

Milý pán farár, milí spolupracovníci cirkevného zboru v Martine, veľmi pekne ďakujem za krásnu knihu o Martine. Urobili ste mi veľkú radosť. Keď si ju pozerám, ožívajú spomienky na návštevy u Vás. Som vďačná, že som Vás mohla navštevovať tak často. Prežila som s Vami krásne chvíle. Rada si na ne spomínam. Je mi ľúto, že už nemôžem cestovať. Nedovoľí mi to zdravotný stav.

Som rada, že som ako dôchodkyňa mohla navštevovať Váš cirkevný zbor a že sme mohli podporovať Vaše aktivity.

Rada si spomínam aj na Vašu návštevu v Gothe, na krásny koncert Vášho spevokolu.

Srdečne pozdravujem Vás aj cirkevný zbor a prajem Vám Božiu blízkosť a Božie požehnanie.

Dorothea Hansen

ROZHOVOR S JÚLIUSOM MATTOM – MISIONÁROM EVANJELICKEJ CIRKVI V PETROHRADE

Julio Matta spolu s manželskou Oľgou a dcérou Esterkou sú veru netradičná rodina. Okrem toho, že predstavujú zmiešané, slovensko-ruské príbuzenstvo, sú zároveň našimi misionármi v Rusku. Julio Matta pôsobí v Petrohrade už niekoľko rokov a denne tu zápasí s problémami, ale máva i radosť, ktorú mu jeho služba prináša.

Rozhovor s Julom Mattom vám prinášame práve teraz.

❑ *Keďže sa našim čitateľom prihovára-
me z Petrohradu prvýkrát, patrí sa po-
ložiť „tú našu“: Ako sa máte, priatelia?*

Žiaľ, musím povedať, že sa máme tak na dvojku-trojku. Najviac ma trápi, že môj tunajší pobyt sa kráti. V marci 2012 sa bude opäť rozhodovať o mojom pobyte v Rusku. Zatiaľ však nemám jasno, čo bude s nami ďalej. Mnohé okolnosti nasvedčujú tomu, že nadišiel čas návratu na Slovensko.

❑ *Buď konkrétny. Aké okolnosti hovoria „za návrat domov“?*

Dnes mám dojem, že som urobil maximum na mieste, kde sme teraz, a potrebujem zmenu. Možno ešte viac ako zmenu potrebujeme ako rodina aspoň trochu istoty. Na Slovensku sa v otázke misie asi málo zmenilo, resp. ja nevidím a neviem o nejakom napredovaní a ako si som o tom začal pochybovať. Možno som mal práve ja urobiť pre misiu na Slovensku viac, možno ešte nedozrel čas. Možno som si postavil vysoký cieľ, keď som dúfal, že jedným z elementárnych výsledkov bude misijná spoločnosť na Slovensku.

❑ *Keď je reč o misii, ako vnímaš
súčasnú slovenskú misiu?*

Teoreticky všetci misiu chceme a hovoríme o nej. Prakticky sa však zlepšuje veľmi málo. Je mi len ľúto, že ďalší misionári sa budú boríť s tými istými problémami ako ja a moja rodina. Nie je to správne. To by som nechcel.

❑ *Ako prebieha vaša služba? Čo je v nej nové, čo sa zabeháva a „udomáčuje“?*

Tohto roku sme prvýkrát organizovali spoločne s kultúšským cirkevným zborom preteky na bicykloch a na čomkoľvek, čo má kolesá. Bol to prvý ročník a vďaka Pánu Bohu všetko dopadlo výborne – len s malými škrabancami. Dokonca prestalo aj pršať, a to presne vo chvíli, keď sa začali preteky. V zime chceme zasa zorganizovať zimné preteky na všetkom, na čom sa dá šmýkať. Deti a mládež sa už teraz veľmi tešia.

❑ *Z čoho máte vo svojej službe najväčšiu radosť?*

Veľkú radosť nám prináša dorast a mládež, ktoré v spoločenstve pomáhajú aj naďalej. Osvedčila sa aj moja pomoc v cirkevnom zbore v Petrohrade, kde pomáhame mladému farárovi Michalovi a pracovníkovi s mládežou Stepanovi. Dvakrát mesačne tu kážem na večerných bohoslužbách. Moja služba pozostáva tiež z rozhovorov, plánovania, praktickej práce s deťmi a mládežou a pod.

❑ *A čo vám robí radosť v súkromí?
Prezradíte?*

Najmilšia je nám naša dcérka Esterka. Nechodí do škôlky, no začala chodiť na tanečnú a veľmi sa z toho teší. Veríme, že jej to nadšenie vydrží.

O Eve a médiách

Eva sa prechádzala po rajskej záhrade, keď sa k nej priblížil had. „Zjedz toto jablko!“ vraví jej. Eva, poučená Bohom, odmietla. „Zjedz toto jablko,“ nalieha had, „musíš byť ešte krajšia, aby si sa viac páčila svojmu mužovi.“ „To nepotrebujem,“ hovorí Eva. „Veď on aj tak nemá inú ženu okrem mňa.“ Had sa zasmial: „Jasné, že má.“ Eva mu neuverila, a tak ju odvedol na kopec, na ktorého vrchole bolo jazero. „Skrýva sa v tejto jaskyni, Adam ju tam ukryl pred tebou.“ Eva sa sklonila nad vodu a uvidela v nej obraz krásnej ženy... Čítala, že je oklamaná. Obraz, ktorú videla, bol však manipuláciou.

Manipulácia sa vždy začína celkom nevinné – presvedčaním a príslubom. Spolieha sa pritom na najdôležitejšiu a najkrehkejšiu vec – našu dôverčivosť. Napokon aj v raji sa to začalo nevinné, úplne obyčajným jablkom. Dnes sa zdá, že had stáročiami zdokonaľoval svoje techniky. Už dávno prestal ľudí lákať iba na ovocie! Had dnes veľmi dobre vie, ako manipulovať človeka. *Pozná všetky spôsoby ovplyvňovania, ktoré zmenia naše názory, postoje aj hodnoty; samozrejme bez toho, aby sme si to my – jednotlivci, skupiny i celé spoločenstvá – uvedomovali. Sme presvedčení, že sme sa rozhodli sami, podľa vlastného uváženia. V skutočnosti sme však častokrát nástrojmi v rukách iných...* Keď boli Adam a Eva vyhnaní z raja, had sa radoval zo svojho úspechu. Strata a zlyhanie prvých ľudí mu však nestačili. Chcel nad nimi „vífaziť“ ďalej.

Zlé médiá

Verím, že mi čitateľ odpustí nasledovný, vskutku prehnaný skepticizmus. Jeho cieľom je poukázať na to, kde nám na pôde dnešných médií hrozí ublíženie a nebezpečenstvo. Pravdou totiž ostáva, že médiá sú manipulatívne. Isté „nadnesenie“ nasledujúceho príbehu nám pomôže vidieť dôsledky ich činnosti na život, chápanie a konanie človeka i celej spoločnosti. Skeptickým okom je možné vidieť toto:

Po vyhnaní z raja presvedčal had ľudí spočiatku individuálne – jedného po druhom. Ľudí však postupom času pribúdalo. Musel preto vymyslieť niečo, čím by oslovil viacerých a súčasne – vymyslel noviny. Po istom čase už nestačili ani tie, a tak prišiel na čosi, čo človeku znie „od rána do večera“ – a vzniklo rádio. Zvuk a slová z rádia však častokrát zneli bez toho, aby mu ľudia venovali plnú pozornosť, a preto prišiel s ďalším nápadom. Had vedel, že ľudia sa potrebujú presvedčiť na „vlastné oči“. Vymyslel preto domyselný nástroj – televíziu, dokonalé spojenie zvuku a obrazu, ktoré výborne plní všetky jeho ciele. Had bol presvedčený, že jednoznačne vífazi. Aby sa poistil do detailov, vymyslel spôsob, ako manipulovanie ľudí vnesie do ich podstaty – do ich kultúry, do spôsobu komunikácie, myslenia. Aby bol jeho úder čo najsilnejší, potreboval ľudí spojiť a vytvorí veľký globálny svet, ku ktorému by sa denne prihováral. Svoj zámer postavil na mnohých symboloch, ktorým rozumie každý Adam a každá Eva na zemi. Had vymyslel internet.

Zakrátko sa stali informácie najcennejšou komoditou a ľudia prestalo zaujímať, ktoré z nich sú pravdivé a ktoré nepravdivé. Dôležité bolo, kto ich ponúkne skôr; kto bude prvý. Digitalizácia sa na internete postarala o rozvoj komunikačných možností, a tak sa posolstvá rôznych obsahov neobmedzene šíriť z jedného miesta zeme gule na druhé.

Tisícky ľudí si zvykalo denne sadnúť za počítač a obklopiť sa svojim vlastným „svetom“. V nefyzickom priestore – kyberpriestore – sa naučili hľadať informácie, priateľstvá, zábavu aj nové produkty na trhu. Had veľmi dobre vedel, že zraniteľnejší budeme vtedy, keď nás od seba oddelí, keď oslabí všetky reálne existujúce väzby medzi ľuďmi.

Prostredníctvom internetu tiež manipuluje jedným a zároveň všetkými, pretože informácie na internete sú všeobecne dostupné. Had vie, že žiadne iné médium doposiaľ nezapájalo človeka do procesu výroby a tvorenia informácií v takej veľkej miere, ako to robí internet. *Závratným spôsobom sa mu darí premieňať nielen kvantitu (nekonečné množstvo názorov), ale predovšetkým kvalitu informácií. Udržanie kvality sa v internete pritom nedá zaručiť žiadnou etickou reguláciou.* Had, žiaľ, jednoznačne víťazí na mnohých frontoch.

Mediálni odborníci tvrdia, že všeobecná dostupnosť informácií a možnosť ich výberu robí našu spoločnosť demokratickou, často však zabúdajú na jedno – vo svete ešte stále existuje nekritická a dôverčivá Eva. A nie je jedna! *Ešte stále nevie*, ako hodnotiť to, čo v médiách počuje; *ešte stále si nevie vybrať* (nemá si z čoho vybrať) program, ktorý by jej dal viac, ako jej dávajú obmedzené, „lahké“ večerné formáty v televízii; *ešte stále nevie* nahlas skritizovať depriváciu a stratu etiky v médiách; *ešte stále nevie vypnúť program, ktorý ju uráža...* Namiesto toho nasáva a nekriticky prijíma mediálne obsahy; názor väčšiny sa stáva jej názorom a najlepšie sa cíti v dave reagujúcich, kde jej hlas ostáva nepovšimnutý... Presne to chcel had dosiahnuť. Presne na toto sa spoliehal.

Dobré médiá

Aby v tejto výpovedi dostala šancu rovnováha, treba sa na rovnaký príbeh pozrieť aj okom optimistu či realistu? Posúďte. Ich okom je možné vidieť toto:

Had zrejme nerátal s tým, že človek napriek odchodu z raja dokáže všeličo využiť na dobro. Aj ľudský vynález, akým sú médiá, dokáže totiž pomáhať nielen jednotlivcom, ale celým spoločnostvám (cirkev nevynímajúc). Pomoc médií je možná aj v účasti spoločenstva kresťanov na verejnom živote. Drzý a ideami naplnený svet nás napokon vyzýva k objaveniu plodnej formy spoločenskej diskusie! Aj v šírení evanjelia môžu byť preto médiá našou predĺženou rukou.

Človek-kresťan stojí vo svete médií pred rovnako dôležitými úlohami. Má sa postaviť „pred hada“ a v kontexte sekularizovanej a súčasne mediálnej doby obhájiť a obrániť pravdy evanjelia. Šírenie kresťanského posolstva, apológia kresťanstva a väčšia sociálna angažovanosť kresťanov v spoločnosti môžu totiž práve prostredníctvom médií znieť rovnako zvučne ako z nedelnej kazateľnice. Mediá, hoci by to chcel had inak, preto nie sú „nepriateľom veriacich“. Práve opak je pravdou – ich sila a dosah sú dnes, aj v našom úsilí naplniť Kristovo evanjelium vo svete, potrebné ba priam nevyhnutné.

Dobré verzus zlé

Myslím, že žiadny z uvedených pohľadov, skeptický či optimistický, na dnešné médiá neplatí absolutisticky a bez výhrad. Na pozadí dvoch rovín je ale zrejme na mieste pripomenúť, že ľudia dostali krátko po vyhnaní z raja konkrétny dar – schopnosť výberu. Jeho využívanie ostáva iba na nás. Ostáva však nielen našou možnosťou, ale v dobe rozličných informácií aj nevyhnutnou ochranou.

HEDWI HENNELOVÁ <>

INSPIROVANÉ KNIHOU P. COELHA AKO RIEKA, KTORÁ PLYNIE.
BRATISLAVA : IKAR, 2006

Američania a Slováci

vzdialení i blízki aj vo vzdávaní vďaky

Spojené štáty americké sú od nás vzdialené viac ako 4 800 kilometrov a rozloha nášho malého Slovenska je iba necelých 0,5 % ich územia. Veľkosťou sme takmer neporovnateľní. Rozdielne sú však aj naše historické skúsenosti, súčasná geopolitická sila či postoje občanov. Líšia sa dokonca aj mnohé mýty, stále viac prehlbované hlasmi krajín západnej Európy či hollywoodskych filmov. Aj vďaka nim sú Američania Slovákmi nezriedka vnímaní ako menej kultúrni, menej pracovití a zameraní na konzum či zisk.

O to prekvapivejšie potom vyznievajú štatistiky, podľa ktorých práve Američania pracujú dlhšie a dovolenkujú menej ako obyvatelia starého kontinentu. Vnímanie sveta za veľkou mláskou študuje aj profesor politológie a nemeckých štúdií Univerzity v Michigane Andrei S. Markovits. Vo svojej knihe *Uncouth Nation: Why Europe Dislikes America* (Hrubý národ: prečo Európa nemá rada Ameriku) hodnotí, podobne ako mnoho ďalších autorov, postoj Európanov k Amerike. Markovits hovorí o európskom antiamerikanizme ako o starom fenoméne, ktorý plynie našimi dejinami od samého vzniku USA (a možno ešte do hlbšej minulosti). Napriek tomu konštatuje, že negatívne nazeralie na našich západných susedov mali skôr elity ako bežní ľudia. Vzťah väčšiny Európanov k Spojeným štátom ostáva podľa autora „nepomerne pozitívnejší“. Tento názor sme si chceli overiť aj prakticky. Vhodnou príležitosťou na to je sviatok vďakvyzdania, obľúbený a pomerne populárny u Američanov, na ktorý si Slováci utvárajú názor.

Aký názor na Deň vďakvyzdania teda máme? Chápeme ho ako kresťanský sviatok, v ktorom sa ďakuje Bohu za jeho požehnanie a dary, alebo ho vnímame ako typicky americký sviatok, poznačený reklamou a konzumizmom až po veľkého moriaka na preplnenom jedálnenskom stole?

Naše názory sú pomerne pestré:

„Myslím si, že Deň vďakvyzdania je historicky a kultúrne podložený sviatok, ktorý je pre

Američanov relevantný, pretože je súčasťou ich histórie. Pre nás nie je relevantný z historického pohľadu. Je však zaujímavý v optike vzdávania vďaky z duchovnej perspektívy – jeden deň v roku som vďačná za to, čo som prijala.“ (Slávka, 31)

„Hoci nie sme zvyknutí sláviť Deň vďakvyzdania, myslím, že je dobrým americkým zvykom a mal by byť oslavovaný aj v iných krajinách. Je to deň, ktorý nám pripomína, že sme povinní byť a ostať vďační za všetko, čo máme. Každý deň je predsa dar.“ (Mírva, 21)

„Deň vďakvyzdania vnímam čisto ako americký sviatok. Neviem, do akej miery im ide o komerciu, predaj a zisk. Vďační za dary a požehnanie máme byť každý deň, nielen jeden deň v roku.“ (Jaro, 45)

„Myslím si že Deň vďakvyzdania, hoci má v USA určitú tradíciu, je len ďalší konzumný sviatok. Skôr by som tento deň nazvala morčacími hodmi... Myslím, že rodiny by sa mali stretávať naozaj každý večer a poďakovať Bohu za jedlo, aj keď ho nemajú vždy také pestré ako na Deň vďakvyzdania. Mali by poďakovať za to, že sú spolu ako rodina, a ďakovať za to nielen posledný štvrtok v novembri. Žijeme však v rýchlej dobe a vďakvyzdanie je na druhej strane príležitosť, aby sa rodiny stretli aspoň v tento deň. Myslím, si však, že Dňom vďakvyzdania by mal byť každý deň, nielen jeden deň v roku.“ (Lenka, 22)

„Poznám pôvod vzniku tejto tradície, ktorú do Ameriky priniesli anglickí pútnici v čase kolonizácie. Páči sa mi, že sviatok vďakvyzdania pretrval roky až dodnes a aspoň jeden deň v roku sa stretávajú rodiny a priatelia, aby mohli vzdať vďaku Bohu za prežitý rok, bez ohľadu na ich náboženstvo.“ (Katka, 23)

„Neviem presne, aké je pozadie vzniku tohto sviatku, ale páči sa mi myšlienka byť vďačný a prejavíť to nahlas v kruhu blízkych. Túto možnosť prijímam a páči sa mi.“ (Milan, 38)

„Vďakvyzdanie je krásny sviatok. Je super, že si Američania udržiavajú tradície, hlavne keď ide o niečo, čo má aj myšlienku – poďakovanie Bohu.“ (Majka, 25)

Rozmanitosť názorov poukazuje na pozitívne vnímanie vzdávania vďaky, poďakovania sa Bohu či zachovania tradície. Na druhej strane si však uvedomujeme potrebu ďakovať viac. Ďakovať svojim blízkym, rodine a priateľom, ďakovať Bohu za Jeho požehnanie, ďakovať za dary, ktoré nám dáva. Všimame si tiež konzumné rozmery sviatku vďakyvzdania, jeho historickú neopodstatnenosť či prílišnú honosnosť. Uvedené závery nemožno chápať ako reprezentatívne, a teda platné pre celú spoločnosť. Chcú poukázať iba na to, ako dnes vnímame vzdávanie vďaky, čo je pri ňom dôležité a bez koho tento úkon stráca svoj zmysel. Názory Slovákov zároveň vystihujú pozitívne prvky sviatku vďakyvzdania aj prvky dekadencie – návratu k svet-skosti, ktoré v ňom vidíme.

Je preto čoraz ťažšie uveriť, že vďakyvzdanie malo pôvodne len náboženský význam. Tradícia hovorí, že prvýkrát sa slávalo v roku 1623, keď suchom trpiaci obyvatelia vzdávali vďaku Bohu za dážď. Prvé vďakyvzdania neprebíhali tak ako dnes. Mali charakter a podobu bohoslužby. Ich povaha sa však rýchlo menila a čoskoro už išlo o pomerne obyčajnú udalosť, ktorá sa odohrávala aj niekoľkokrát za rok. Až prvý prezident USA George Washington Deň vďakyvzdania vyhlásil za národný sviatok a určil jeho súčasny význam.

Dnes je Deň vďakyvzdania americkým národným sviatkom a ponecháva si svoj náboženský význam. Tradičné rodinné a priateľské zhromaždenie vytvára pri tejto príležitosti typické stolovanie, na ktorom nesmie chýbať moriak, plnka, brusnicová omáčka a tekvicový koláč. Zvykom je, že Američania si počas sviatku predlžujú víkend a navštevujú príbuzných a známych. Jeho súčasťou sú prehliadky a slávnosti pri príležitosti oficiálneho začiatku predvianočných nákupov. Deň vďakyvzdania tradične pripadá na štvrtý novembrový štvrtok, tento rok to bolo 24. novembra.

Možno viac ako historické údaje nám o vzdávaní vďaky povedia parafrázy slov modlitieb, ktoré zaznievajú v amerických rodinách pri sviatočnom stole:

Pane, rád by som sa modlil o pár minút dlhšie ako obyčajne, pretože Ti chcem vzdať vďaku za moju rodinu, priateľov, zdravie, za moju slobodu a strechu nad hlavou. Som

vďačný, že ma obklopuješ tými, ktorých životy sa ma dotýkajú viac, ako vôbec tušia. Som vďačný za Tvoju nekončiacu milosť, drahý Ježiš. (Scott Weseman)

Nebeský Otče, v deň vďakyvzdania skláňame naše srdcia k Tebe a modlíme sa. Vzdávame vďaky za všetko, zvlášť za dar Ježiša, tvojho Syna. Ponúkame odpoveď chvály so sľubom nasledovať Ťa po všetky naše dni. (Mary Fairchild)

Vzdávame vďaky, Otče nebeský, za potešenie zo spoločenstva; za jedlo, pripravené z milujúcich rúk, za život a slobodu, za zdravie a silu; za starostlivosť. Prosíme v mene Ježiša Krista. (Harry Jewell)

Slová modlitieb nám núkajú jednoduchú otázku: Ako by znela naša modlitba vďaky? Za čo sme a ostávame vďační nášmu Bohu my? Mohol už našu ďakovnú modlitbu počuť?

Podakovanie

Aby sme neostali iba pri slovách, chceme vyjadriť úprimnú vďaku za spoločenstvo – cirkev nášho Boha, ktorý chce spasí všetkých. Ďakujeme za spoločenstvo, ktoré máme v Evanjelickom cirkevnom zbore v Martine a v Centre kresťanského vzdelávania. Ďakujeme, že obe môžu rásť a denne učiť evanjelium. Ďakujeme za študijné programy Učiteľstvo náboženskej výchovy ECAV a Misijná práca s deťmi a mládežou, ktoré prebiehajú na Žilinskej univerzite. Ďakujeme za garanta tohto štúdia docenta Petra Gažika, za pracovníkov Biblickej školy a Evanjelickej základnej školy v Martine, ďakujeme za rodičov a našich podporovateľov. Ďakujeme za ich prácu a pomoc, na ktorú sme sa vždy mohli obrátiť. Ďakujeme za modlitby veriacich a za nášho duchovného pastiera Milana Kubíka. Ďakujeme Ti, Pane, za silu pre všedné dni. Uč nás umeniu malých krokov a prosíme, sprevádzaj nás. Prosíme o silu sebaovládania a o zmysel pre mieru, aby sme vedeli svoje dni rozumnne rozdeliť. Chlieb každodenný daj nám pre telo i dušu, prosíme o prejav Tvojej lásky a občas o náznak, že sme užitoční. Ďakujeme Ti, Otče, za milosť a Tvoje požehnanie vo všetkom, čo robíme, a vo všetkom, nad čím premýšľame.

V MENE TÍMU CENTRA
KREŠŤANSKÉHO VZDELÁVANIA V MARTINE
NAPÍSAĽA HEDWIGA HENNELOVÁ <>

Novoročné posolstvo Martinského evanjelika

*Tak teraz, králi, zmúdrejte, dajte sa poučiť, sudcovia zeme!
Slúžte Hospodinovi s bážňou a s chvením Mu bozkávajte nohy,
aby sa nerozhneval a vy aby ste cestou nezahynuli; lebo náhle vzplanie Jeho hnev.
Blahoslavení sú všetci, čo sa k Nemu utiekajú!*

Ž 2, 10-12

*Tam, kde chýba pokoj, nie je prítomný Boh.
Ježiš prišiel, aby nás zmieril s Hospodínom.
Zostaň s nami, Pane, a daruj nám svoj pokoj.
Nedopusť nepokoj, ktorým čoraz viacej hrozí svet.*

František Korečko v kázni na 4. adventnú nedeľu 2011

Bitka o Monte Cassino (nazývaná Bitkou o Rím)
bola jednou z najtragickejších v druhej svetovej vojne
s ťažkými stratami na oboch stranách.

Bože, vypočuj ma!

Hovorili mi, že neexistuješ, a ja som tomu uveril. Avšak včera večer som v diere po granáte uvidel Tvoje nebo. Odrazu som si uvedomil, že ma klamali. Keby som sa snažil poriadne pozerať na veci, ktoré si stvoril, hneď by som pochopil, že oni popierali, že „mačka je mačka“. Je zvláštne, že som sa musel dostať až do tohto pekla, aby som mal čas uvidieť Tvoju tvár! Veľmi Ťa mám rád... A to chcem, aby si vedel. O chvíľu sa tu začne hrozný boj. Ktovie? Možnože už dnes večer prídem k Tebe. Nebývali sme veru dobrými priateľmi, a ja sa teraz pýtam, Bože môj, či ma budeš čakať pri dverách. Pozri, takto tu plačem! Práve ja začnem fňukať! Prečo som Ťa nespoznal skôr... Poďme! Musím už ísť.

Je to zvláštne, keď som sa stretol s Tebou, už sa nebojím umrieť. Dovidenia!

MODLITBA NÁJDEŇÁ V OSOBNÝCH VECIACH VOJAKA,
KTORÝ ZOMREL V ROKU 1944 V BOJI PRI MONTE CASSINO

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU V NOVEMBRI A DECEMBRI 2011

- 11. novembra sa opäť stretla v Biblickej škole turčianska mládež. Prihovor mal Dušan Maršala. Tieto stretnutia sa stali už takmer tradíciou a našli si svoje miesto v evanjelickom Turci.
- 11. novembra sa v rámci Dní mesta Martin uskutočnilo slávnostné odovzdávanie cien mesta a primátora Martina a udelené boli čestné občianstva. Pri tejto príležitosti bolo udelené čestné občianstvo obrancovi Slovákov B. Björnsonovi. Čestné občianstvo bolo obnovené biskupovi ECAV a milovníkovi Martina Fedorovi Ruppeldtovi, ako aj priateľovi Slovákov, škótskemu diplomatovi a slavistovi Scotovi Viatorovi. Naš brat farár M. Kubík a J. Karásek sa pri tejto príležitosti stretli s nórskou veľvyslankyňou, Jej Excelenciou Trine Skymoem.
- Od 3. novembra do 8. decembra sa stretávala každý štvrtok podporná skupinka smútiacich. Sme radi, že sme mohli zmieriť žiaľ a bolesť sestrám, ktoré sa spolu stretávali. Skupinku viedla Katka Pížová.
- 7. – 20. novembra prebiehala konferencia SEM v priestoroch SOU strojárskeho. Boli pripravené semináre, hry a večerné programy.
- 26. novembra zorganizovala Lubka Maceková (rod. Poľašková – v októbri sa vydala) stretnutie, na ktorom deti, ale aj dospelí zhotovovali adventné vence.
- V rámci Biblickej hodiny 8. decembra nám poslúžila prednáškou sestra Zuzana Kováčiková, ktorá bola členkou kresťanskej misie v Afrike.
- Od začiatku decembra sa stretáva každú nedelu pred hlavnými službami Božími o 9.30 modlitebná skupinka v klube na fare.
- V piatok 9. decembra bolo ďalšie stretnutie turčianskej mládeže. Výklad mal Tomáš Germán. Nechýbala dobrá kapustnica.
- V sobotu 10. decembra sa stretlo Rodinné spoločenstvo v zborovej sieni na fare. Slovom poslúžila Katka Valčová.
- 10. decembra sa zúčastnil brat farár Milan Kubík na zasadnutí Distrikтуálneho presbyterstva VD ECAV, na ktorom sa rokovalo o budúcnosti Evanjelickej spojenej školy v Martine, ktorej súčasťou bude aj materská škola a bilingválne gymnázium.
- V nedeľu 18. decembra sa pod vedením novej dirigentky Martinky Šuvadovej uskutočnil adventný koncert nášho zborového spevokolu. Zaspievala aj študentka operného spevu Petra Hlavňová.
- 19. decembra prebehlo výberové konanie na riaditeľku a učiteľku Evanjelickej materskej školy v Martine.
- 21. decembra sa konalo ekumenické adventné stretnutie vo filii Dražkovce, na ktoré si sestry pripravili pekný program.
- 22. decembra sme pripravili s bratom dekanom R.Krajčíkom ekumenické stretnutie v Domove sociálnych služieb na Ladovni.
- Začali sme s prerábkou horného bytu na fare. Zatiaľ sme rekonštruovali plynové kúrenie, ktoré bude samostatné pre horný byt, čím sa ušetria značné finančné prostriedky.
- Od decembra začala vysielanie nová regionálna digitálna televízia MARTIN.TV. Ponúka priame prenosy z evanjelických služieb Božích a rímskokatolíckych omší.

Služby Božie Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine počas vianočných a novoročných sviatkov

Štedrý deň 24. 12. 2011 – sobota
15.30 Štedrovečerné služby Božie
17.00 Štedrovečerné služby Božie

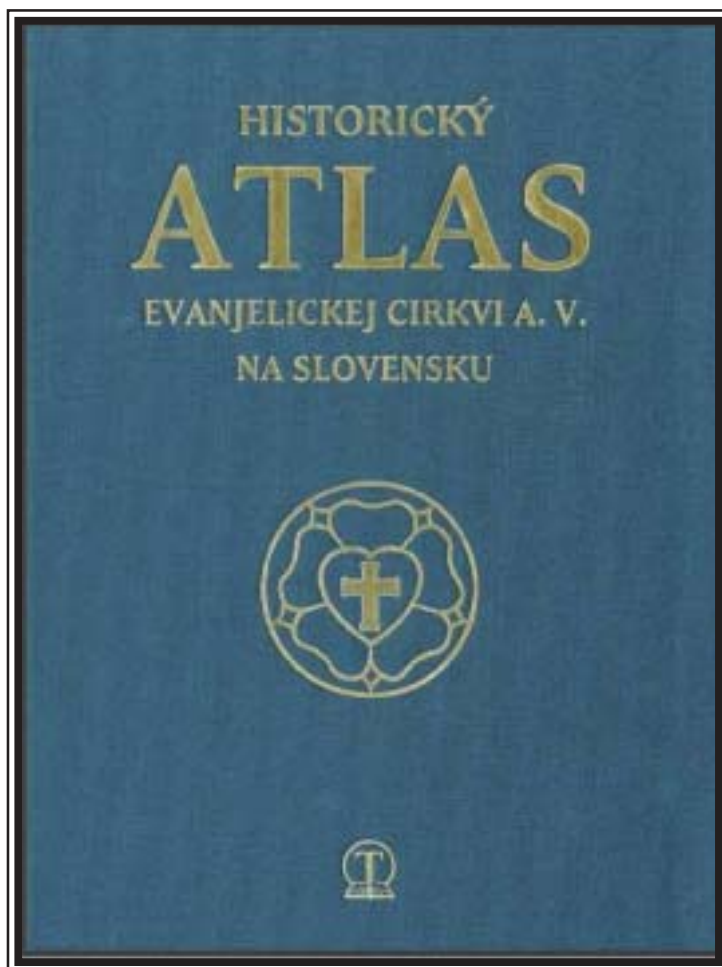
1. slávnosť vianočná 25. 12. 2011 – nedeľa
8.30 Slávnostné služby Božie
10.00 Slávnostné služby Božie
8.30 Služby Božie na Bystričke

2. slávnosť vianočná 26. 12. 2011 – pondelok
10.00 Slávnostné služby Božie
po SB Večera Pánova

Silvester 31. 12. 2011 – sobota
16.00 Služby Božie

Nový rok 1. 1. 2012 – nedeľa
10.00 Slávnostné služby Božie
s Večerou Pánovou

Zjavenie Krista Pána mudrcom
6. 1. 2012 – piatok
10.00 Služby Božie

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Alžbeta Stančevová-Kátlovská.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176